J. DE LAPIDE

RESOLUTORIUM

DU BIORUM

DAVENT. PAFROED.

1493

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

~~26.~~
150. F.2.
CA. 1035

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Reſolutoriū dubio
rum circa celebrationē miſſarū occurren
tiū: per venerabilē dn̄m Joannē de lapi
de doctorem Theologū pariſiēſem: or=
dinis Cartuſienſis: ex ſacroꝝ canonum
probatorumqȝ doctoꝝ ſentētijs diligē=
ter collectum.

¶ Summa dubiorum in hoc opere reſo
lutorum.

Clxvj.

Koninklijke
Bibliotheek
te 's Hage

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

¶ Subſequẽtis operis in quo dubia circa miſſarum celebrationẽ occurrẽtia pertractãtur diſtinctio: cũ ſummaria in ſingulis partib⁹ contentoꝝ expoſitione.

Totus ſequens Tractatus in decẽ capitula partitur.

	i		Premittit intentionem collectoris cum materia tractanda: tractãdorũq; numero: diſtinctiõe ꝛ ordie
	ii		Miniſtꝛ ſiue perſonã ad celebrandũ idoneã
	iii		Locũ celebrãdi ꝯueniẽtẽ.
	iiii	Eſt d'	Tempus congruũ quo
		dubiis	celebrari debet
Caplm	v	occur	Materialia exteriora que
		rẽtib⁹	ad ornatũ vel cõgruen ti
		circa	am celebratõis reqrunt.
	vi		Ceremonias conſuetas ꝛ obſuãdas i miſſa ꝛ circa eã: tã i agẽdis q̃ȝ i dicẽd'.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Operis.

vij Materiã ad ꝯſecrandũ aptã. pa
nẽ ſcȝ ac vinum
viij Cõſecrationis iſti⁹ ſacramenti
debitam formam. dicunt
ix De itẽtiõe ac rõe eoꝝ q̃ ĩ miſſa
x De rõne ꝛ ſignificatione coꝝ q̃
in miſſa ꝛ circa eam agunt. cũ
breui epilogo ꝛ ꝯcluſiõe h⁹ oꝑis

Capitulũ primũ. ij. habet articulos

Articu pm⁹ Premittit collectoris intentio
nẽ. materiãq; tractãdã ãnotat
Ar. Scd's Per reſolutionẽ dubij exponit
tractandoꝝ numeꝝ. diſtinctio
nem atq; ordinẽ

Capitulũ ſecundũ. v. ĩcludit articlos

Arti. i. Reſoluit. vi. dubia circa miniſtꝝ cele
bratuꝝ rõe ordis ꝛ officij ſui executõis
i Quis ſit miſter occurrẽtia
Dubiũ ad celebrãdum idone⁹ quantũ
ad perſone conditionẽ
ij De eo q̃ credit ſe ĩ ſacerdotẽ rite

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

eē ordiatū ⁊ tñ nō ē ſic ordiat⁹
iij De eo q̇ poſt miſſam inceptā hʒ
conſciam ꝙ nō ſit rite ordiat⁹
iiij De heretico. ſciſmatico. degra-
dato ⁊c̄. an ſcʒ tales poſſint cō
ficē h̄ ſacr̄m ⁊ ordiate celebraē
Dubiū v De eo q̇ poſt miſſam inceptā re
cordat̄ l' ꝑcipit ſe eē excōicatū.
de q̊ prius nō hūit meōriā. aut
vi De eo q̇ poſt miſſaʒ ¶neſciuit
iceptā hʒ r̄morſū ꝺ irreglaritate
Arti. ii. Reſoluit vi. dubia q̄ incidūt circa diſ-
poſitionē corpis ipſi⁹ miniſtri.
i De ſacerdote muto l' ꝓuato loq̄la
ij De eo q̇ hʒ aliquē aliū corpis ꝺ
Dubiū iij De ſacerdote leproſo ¶fectū
iiij De patiēte morbū caducū
v De eo q̇ patit̄ fluxū ſan. l' ſemis
vi De polluto pollutōe nocturna
Arti. iij. Reſoluit x. dubia emergētia circa ha
bitudinē mētis ipſi⁹ miſtri celebraturi
q̄tū ad itētōeʒ: vſū rōis: culpā ⁊ grāʒ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Operis

i An requirat intentio miniſtri.
ij Quid celebraturꝰ ītendē debeat
iij Qualis debeat eſſe intentio: an ſcʒ actualis requirat.
iiij De ſacerdote furioſo: lunatico: vel alia ex cauſa vſu rationis priuato.
Dubiū v De ſacerdote demoniaco.
vi De eo qui eſt in peccato mortali
vij De certitudine requiſita ꝙ non ſit in peccato mortali.
viij De eo qui ſe eſtimat eſſe in pctō mortali: licet non ſit
ix De eo qui poſtꝗʒ miſſam īcepit vel preparatꝰ eſt: recordat peccati mortalis de quo nō eſt cōfeſſus.
x De perpetrante peccatum luxurie: et ſtatim poſt hoc penitente ac confitente
Arti.iiii. Reſoluit vij. dubia ꝗ oriunt circa ieiuniū: ſobrietatē. ⁊ ſomnū miniſtri.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

i De ieiunio ad miniſtrũ celebra-
turum requiſito
ij De recordante poſt miſſam in-
ceptã ſe ieiunium ſoluiſſe
iij De eo qui tranſglutiuit reliqui-
quias poſt comeſtionem ĩ ore
relictas.
iiij De eo qui gargarizando vel os
Dubiũ lauando: paruũ aque aut vini
tranſglutiuit.
v De eo q̇ cibũ vel potũ tarda ho
ra ſumptũ nondũ digeſſit.
vi De eo qui vomitum patitur vl'
paſſus eſt.
vij De eo qui per totam noctẽ non
dormiuit.
Articu. v. Reſoluit. v. dubia circa celebratio
nis abſtinentiã eiuſdẽq3 frequẽti-
am occurrentia
i De omnimoda celebratiõis ab-
ſtinentia.
ij De celebrationis frequentia

iij De celebratione quotidiana:
Dubiũ iiij De eo qui ad celebrationez bene diſpoſit⁹ eſt. ⁊ tamen abſtinet propt̃ ſacramẽti reuerentiã
v De celebratiõe vno die pluries fienda

Capitulũ. iij. duos cõtinet articulos.

Arti. i. Reſoluit. v. dubia circa locũ celebrandi cõem videlicet eccleſiã: incidẽtia
i Quis ſit loc⁹ cõmunis debit⁹ et cõueniens ad celebrandũ
Dubiũ ij An licite poſſit quis extra eccleſiam celebrare
iij Quid agendũ ſi in aliqua regione nõ inueniat̃ eccleſia ꝯſecrata
iiij An ĩ mari aut flumĩb⁹ liceat celebrare
v An in omni loco ꝯſecrato licite poſſit celebrari

Arti. ii. Reſoluit vi. dubia q̃ circa locũ, ꝓpriũ ſcꝫ altare. occurrere pñt
i An licite celebrari poſſit ſup̱ aliquo alio q̃ꝫ altari

ij De qualitate altaris.
iij De operimẽtis ⁊ ornatu altar.
Dubiũ iiij An ſup quolibet altari conſecra to liceat celebrare.
v De altaris portatilis ⁊ ad cele/ brandũ apti: quãtitate.
vi De omiſſiõe alic9 ſuprapoſitoꝝ.

¶ Capitulũ. iiij. duos articl'os ꝯphẽdit.

Arti. i. Reſoluit. iiij. dubia occurrentia circa temp9 celebrãdi cõmune: videlicȝ diẽ.
i An indifferẽter in nocte ⁊ die li ceat celebrare.
ij An ne in aliqua nocte quis lici/ te poſſit celebrare
Dubiũ iij An liceat añ iniciũ diei celebrare
iiij De celebrãte qui credit diem in/ cepiſſe ⁊ tñ nondũ incepit

Arti. ii. Reſoluit. iij. dubia que ſe offerũt cir ca tempus celebrandi proprium: ſci/ licet horam.
i Qua hora diei celebrare liceat

Dubiū ij A quo tempore accipiēdum ſit principium diei.
iij De non obſeruante tempus ce/lebrandi debitum

¶ Capitulum .v. hʒ tres articulos.

Articu.i. Reſoluit.v.dubia q̄ circa veſtes et īdumēta ſacerdotalia īſurgūt.
i An celebraturꝰ ſpecialibꝰ debe/at indui veſtibꝰ ⁊ indumentis
ij Que ⁊ q̄t ſint huiōi indumēta.
Dubiū iij De benedictione talium.
iiij De celebrante abſq̄ʒ veſtibus et indumētis benedictis
v De mundicia talium veſtium ⁊ indumentoꝝ ceterorumq̄ʒ cor requiſitorum.

Articu.ii. Reſoluit.iiij.dubia que circa vaſa ad celebrandū oportuna occurrūt
i An ad celebrandum ſpecialia re quirantur vaſa.
Dubiū ij Que ⁊ quot ſint huiōi vaſa:
iij De materia taliū vaſorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

iiij De cõſecratione ꝛ talium

Arti. iii. Reſoluit. viij. dubia circa circũſtã tias ꝛ alia exteriora occurrẽtia.

i De neceſſitate libri miſſalis

ij De exigentia ignis ſiue luminis candele.

iij De oportunitate miniſtrãtis ipſi celebranti

Dubiũ iiij De cõditione ꝛ qualitate miniſtrantis.

v Quid ſi miniſtrãs recedat de altari dimittẽdo celebrantem ſolum. ꝛ poſtea reuertatur

vi Quid ſi poſtea nõ reuertatur.

vij Quid de ſacerdote recluſo vl' heremita ꝛ ſolitario: celebraturo

Dubiũ viij Quid ſi quis omittat aliqͦd de ſupradictis requiſitis

Capitulũ. vi. tres ĩ ſe claudit articl'os

Arti. i. Reſoluit. x. dubia q̃ oriunt̃ circa agẽda et dicẽda ante miſſam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Operis

i An aliquid ſpecialiter ante miſ-
ſam agendū ſit.
ij De debita ⁊ ſufficiēti ꝑparatio-
ne ad celebrandū
iij Qualiter ⁊ in quibꝰ celebraturꝰ
ſe debeat ꝓbare ⁊ examinare
iiij Quāta requirat diligētia ad ꝑ-
dictam examinationē
v De certitudie ſufficiēt diligētie
Dubiū vi In quo cōſiſtat ſufficiēs conſci-
entie purgatio.
vij Quid ſi celebraturꝰ nō poſſit ha
bere confeſſorem
viij De ornatu cōſciētie celebraturi.
ix An requirat pſolutio horaꝝ ca
nonicaꝝ ante celebrationē.
x An preter ſupradicta ſint aliq̄ a
lia añ miſſam dicēda ꝉ agenda.
Arti.ij. Reſoluit.xiiij.dubia circa dicenda ⁊
agēda ī miſſa modūq₃ dicēdi atq₃ agē
di:incidentia da.⁊ q̄ modo
i Que ſint in miſſa dicenda ⁊ agē

ij An aliq̃d in miſſa dici debeat qđ in miſſali nō continet ſant

iij An ṽba canoīs ſecrete dici debe

iiij An cetera: alta ⁊ intelligibili voce dici debeant

v An in memorijs debeat aliquorum fieri nominatio

Dubiū vi An añ celebrationē poſſit haberi memoria aliquoꝝ noīatim.

vij An requirat attētio celebrātis circa dicēda ⁊ agēda

viij An deuotio ī celebrāte req̃rat.

ix An celebrans debeat ſtare capite diſcoop̄to

x De quo debeat fieī ablutio poſt ſumptionē ſanguinis

xi An ſacer'dos a miſſa īcepta poſſit deſiſtere

xij Quid ſi ſacer'dos miſſa incepta moriat vel in īfirmitatē incidat

Dubiū xiij Quid ſi celebrāti ſanguis p̄ nares erumꝑe incipiat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

xiiij De ſacerdote omittente aliquid vel aliqua de ſuperioribus.

Arti.iiij Reſoluit iiij.dubia que occurrũt circa dicẽda agẽda ⁊ cauẽda:poſt miſſã

i An aliq̃ ſpecialiter ſint dicenda poſt miſſe celebrationem

ij An aliqua ſint ſpecialiter agenda poſt miſſam

Dubiũ

iij Que ſunt poſt celebrationez cauenda.

iiij An ſtatim poſt miſſe celebrationẽ liceat comedere vel bibere

Capl̃m.vij.ſex cõtinet articl̃os

Arti.i. Reſoluit ſex dubia circa panẽ conſecrãdum:occurrentia.

i Quis ⁊ qualis debeat eẽ panis conſecrandus

ij Quid ſi ſacerdos pcipiat panẽ nõ eſſe triticeũ vel indebite cõfectũ

Dubiũ iij Quid ſi panis appoſitꝰ percipiatur eſſe corruptus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

iiij Quid ſi panis non fuerit appo ſitus vel ablatus ꝛc.
v Quid ſi panis ſit diſpoſitus ad corruptionem
vi An in aliquo caſu ſacerdos poſ‑ ſit dicē miſſam: ꝛ nō cōſecrare.

Arti. ii. Reſoluit viij. dubia que incidunt cir ca panē cōſecratū: ante ſumptionem.
i An ſacerdos panem conſecrās: teneatur ſumere.
ij An in tali caſu teneatur ſemper totum ſumere
iij Quid agendū de particulis ab hoſtia conſecrata reſolutis.
iiij Quid agendum ſi hoſtia vel ps eiꝰ ceciderit in calicem de manu celebrantis.

Dubiū v Quid ſi ceciderit hoſtia vl' pars eius ſuper terram aut lapidem vel aliud huiuſmodi
vi Quid ſi ſacerdos tangat hoſtiā cū naſo: barba: mēto aut veſte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Operis

vij Quid ſi hoſtia cõſecrata aliq̃ caſu fuerit amota de altari ⁊ amiſſa

viij Quid ſi corp⁹ chriſti ap[pareat] ſub ſpẽ carnis vel pueri

Arti. iii. Reſoluit vij. dubia circa corp⁹ chriſti poſt ſumptionẽ: occurrẽtia

i Quid ſi i ſumptione ſanguis remaneat ps hoſtie ĩ fundo calicꝫ

ij Quid ſi poſt ſumptionẽ ſanguinis reperiantur ꝑticule de hoſtia reſolute.

iij Quid ſi p⁹ ſũptionẽ ſanguĩs reperiatꝛ ſup altari hoſtia aliq̃ ite[gra]

Dubiũ iiij Quid agẽdũ ſi celebrãs ſtatim poſt ſumptionẽ corporis chriſti patiatꝛ vomitũ

v Quid ſi q̃s poſt ſumptionẽ ſtatim emittat ꝑ ſeceſſum

vi Quid ſi hoſtia cõſecrata ⁊ reſeruata ĩueĩatꝛ putrefacta aut corr[upta]

vij Quid ſi hoſtia ꝯſecta comeſta fuerit a mure vel alio aĩali.

Arti.iiii. Reſoluit.xiiij.dubia que ſe ingerũt circa vinũ:priuſquã cõſecretur.

i Quod ꝛ quale debeat eſſe vinũ conſecrãdum.

ij Quid ſi loco vini aliꝰliquoꝛ fuerit poſitus in calicem.

iij Quid ſi impoſitum fuerit vinũ coꝛruptum

iiij Quid ſi ex negligẽtia nihil in calicem poſitum fuerit

v Quid ſi vinũ calici impoſitũ ſit diſpoſitũ ad coꝛruptionem

vi An in muſto poſſit cõfici hoc ſacramentum

Dubiũ vij An vue integre permiſceri poſſint vino conſecrando

viij An confici poſſit hoc ſacramentum in nectare vel vino ꝯdito

ix An poſſit cõfici in vino puro ſine permixtione aque.

x Que et qualis debeat eſſe aqua vino permiſcenda.

xi De quãtitate aque ꝑmiſcẽde,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

xij An ſufficiat q̄ aqua vino per-
miſceatᷣ in dolio

xiij An liceat celebrāti nō cōſecrare
vinū: ſcā pri⁹ ꝯſecratiōe panis

xliij Quid ſi vinū dum cōſecrari dꝫ
dephendatᷣ congelatum.

Articu. v. Reſoluit viij. dubia circa vinū cō
ſecratū ante ſumptionē: incidētia

i Quid ſi celebrās poſt ꝯſecratio
nē ꝑcipiat aquā nō fuiſſe vino
admixtam.

ij An celebrās teneatᷣ ſp̄ ſumē vi-
nū cōſecratū ſiue ſanguinē xp̄i

iij Quid ſi ſacerdos aliq̄s non poſ
ſit ſumē vinū ⁊ ita neq̄ ſangui

iiij Quid ſi cū ſumi dꝫ ſan nem
guis: ſpēs vini ſit cōgelata.

Dubiū v Quid ſi aranea: muſca vl' aliud
huiōi: ceciderit in ſanguinē.

vi Quid ſi aū ſumptionē celebrās
percipiat venenū eſſe īmiſſum

vij Quid ſi ſanguis ī ꝑte fuerit effu
ſus: aut de calice ſtillauerit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

viij Quid ſi ſanguis ex toto fuerit ef
Arti. vi. Reſoluit vi. dubia q̄ circa ¶fuſus
ſanguinē poſt eiꝰ ſūptionē occurrūt
i Quid ſi ſacerdos poſt ſumptiō
nem ſanguis percipiat aliquā
guttā adherere calici
ij Quid ſi huiōi guttā ꝑcipiat ad
herē caſule. maīpl'o. l'alti huiōi
iij De abulutione digitoꝝ faciēda
ſupꝫ calicē pꝰ ſanguīs ſūptionē
iiij De eo q̇ poſt ſumptionē corpis
vel ſanguīs chriſti: vrgetꝰ ſpu-
to vel tuſſi vel ſcreatione
v De patiēte vomitū pꝰ ſanguis
ſūptionē vel emittēte ꝑ ſeceſſū
vi Quid ſi ſacerdos poſt ſumptio
nē ſanguis dephēdat venenū
aut aīal venenoſū fuiſſe ī calice
¶Capl'm octauū. ij. cōplectitur articulos
Articu. i. Reſoluit xvi dubia circa formā ꝯſe
crationis panis emergentia
i Que ſit ſufficiens ⁊ debita for-
ma cōſecrationis panis.

ij An hec cōiunctio: Enim: ſit de ſubſtantia forme

Dubiū iij An ſacerdos ꝓferēs ſolū verba conſecratiōis ſuper panem aptum: conſecret illum.

iiij An per illa ꝟba in aliud idioma mutata: fiat cōſecratio.

v An ſacerdos addēdo aliq̄ alia ꝟba ad ꝑdictā formam: cōſecret.

vi An diminuens vel ſubtrahens aliqđ de ꝑdicta forma: cōſecret

vij An incongrue proferēs verba cōſecrationis: cōſecret

viij An faciens tranſpoſitionem ꝟborꝝ: conſecret

ix An faciens interuallū in prolatione ꝟborꝝ: conſecret.

x Quid ſi celebrās non recolat ſe dixiſſe ꝟba conſecrationis: aut aliqua alia que dici debēt

xi An ſacerdos ꝑ illā formā poſſit cōſecrare panē abſentem

Dubiū xij An poſſit conſecrare oēm panē

pñtē: in q̄cūq3 quātitate fuerit

xiij An ſacerdos ꝟba conſecratiōis
proferendo: conſecret omnem
panem ſuꝑ altari exiſtētem

xiiij An pluribꝰ hoſtijs appoſitis: ⁊
ſacerdote intentionem ſuam in
prolatione ꝟboꝝ ſolum ad illā
dirigente quā manu tenet: om
nes conſecrentur

xv Quid ſi ſacerdos intendat cōſe
crare ſolum centum hoſtias. ⁊
appoſite ſint plꝰes ꝉ pauciores.

xvi Quid ſi appoſite ſint multe ho
ſtie: ⁊ ſacerdos intendat ſolum
aliquas illaꝝ conſecrare.

Articu. ii. Reſoluit. iij. dubia que incidūt cir
ca formā conſecrationis vini.

i Que ſit ſufficiens ⁊ debita for
ma conſecrationis vini.

Dubiū ij An omnia ꝟba in illa forma po
ſita: ſint de ſubſtātia forme.

iij De ſignificatiōe huius dcōnis:
calix: in forma predicta.

Caplm nonū. ſex in ſe tenet articl'os.

Arti.i. Premittit diuiſionē totiꝰ miſſe in.v.ptes pͥcipales: In quaꝝ
- i fit Preparatio
- ij Oblatio
- iij fit Cōſectio
- iiij Sumptio.
- v Giarūactio

Arti. Subdiuidit ptē
- ij Primā
- iij Secūdā
- iiij Terciā
- v Quartā
- vi Quintā

Et expoīt intētionē ac rōnē eoꝝ q̄ ipſa dicūtur

Capitulū decimū hꝫ articulos. xij.

i Enūerat.x. generalia q̄ i miſſa pſ̄ti ſolēni ꝛ circa eā agūtur: q̄ꝝ
- i Lotio.
- ij Thurificatio
- iij Altaris oſculatio
- iiij Sacerdot' pſio ꝛ ſalu-
- v ē Geſtꝰ variatio tatō
- vi Iterata cruc' ſigtio.
- vij Hoſtie fractio
- viij pt' hoſtie i calicē miſ-
- ix Oſcli pac' datio ſio
- x Uini nō ꝯſecti ſūpꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Arti.	ij		primi
	iij		ij
	iiij		iij
	v		iiij
	vi	Declarat rõez z ꝑcatõez	v
	vij		vi
	viij		vij
	ix		viij
	x		ix
	xi		x
	xij	Cõtinet breuem epilogũ: cum cõclusione huius operis.	

Finis Summarij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Incipit tractatus dubioꝝ ac difficultatũ circa officium miſſe ⁊ ad ea q̄ ad debitam eiuſdē celebrationem exigũtur frequētius occurrentiũ: iuxta ſacrorum canonum cōſtitutiones: probatorumqꝫ doctorum firmiores atqꝫ tutiores ſententias: reſolutorius.

Capitulum primum. De intentione collectoris: et materia tractanda: tractandorumqꝫ numero: diſtinctiōe atqꝫ ordine: duos continens articulos.

Articu .i. Premittens prefationem: intentum tractandaqꝫ exponentem.

Prefatio.

O fficium quanto maius et dignius eſt: tanto cum maiori cura: ſollicitudine atq; diligentia exercēdum eſt. Grauius enim quis delinquit ſi exequendo circa hoc negligentiam. defectum. vel errorem aliquē admiſerit. Inter omnia autē officia humane facultati cōmiſſa. non eſt aliqđ maius. dignius aut difficilius: q̄ debita miſſarum celebratio. In qua ſacramentum precioſiſſimi corporis ⁊ ſanguinis Jeſu chriſti redēptoris noſtri cōſecratur. imolat᷑ ⁊ ſumitur. Sacro canone atteſtāte. Nō modica inquit res eſt: vnā miſſam facere. Et valde felix eſt. qui vnam digne celebrare poteſt. Reſtat igitur vt nuſq̄ cum grauiori periculo peccetur: q̄ ſi in executione hui⁹ digniſſimi officij negligentia vel error cōmittatur. Eapropter vt ſacerdotes ſimplices qui noticiam ca-

De ɔſec. tio. di. i. c. Sufficit

nonum non habent:neqꝫ ſemper faci
lem recurſum ad ſuperiores ſuos aut
ad viros doctos habere poſſunt:meli
us cauere valeāt ne circa maximum
iſtud myſterium deficiant vel errent.
Et vbi aliqđ horum contigerit:debi-
tis remedijs emēdare ſciāt:valde vti
le atqꝫ neceſſariuꝫ fore iudicauimꝰ:vt
circa hec oportuna eis tradatur iſtru
ctio Quod vt lucidius fiat:circa ſin
gula que ad debitam miſſe celebratio-
nem exigūtur: dubia frequētiꝰ occur
rētia mouebunt. Ex quoꝝ reſolutio
nibus:cōgrua ipſis defectibꝰ ⁊ errori
bus remedia atqꝫ cautele poterūt ad
hiberi.

Arti.ii. Numeꝝ:diſtinctionē ⁊ ordinē tractā
doꝝ:ꝑ dubij reſolutionē prenotās

Dubiū i Ad prenoticiā tractādoꝝ ꝑmit
titur hoc dubium:
Quot ⁊ q̄ ad debitam ac ordina
tā digniſſimi ſacri euchariſtie
et miſſe celebrationē reqrant.

		i	Miniſter ſiue ſacerdos ad celebrandū idoneus
		ij	Loc⁹ celebrādi ꝯueniēs
		iij	Tēp⁹ celebrādi congruū.
		iiij	Materialia ad ornatū vł cōgruentiā celebratiōis oportuna: vt veſtes. vaſa. ꝛ cetera huiuſmodi
	C⁹ſolutio ē	v	Ceremonie ī dicendis ꝛ agēdis cōſuete
Sol'	Q̄ ſūt nouē genera lia: ad q̄ oīa nccā ria reduci pn̄t	vi	Materia ad ꝯſecrādū apta: ſcz panis ꝛ vinū
		vij	Forma ꝯſecrationis vtriuſqꝫ debita
		viij	Noticia intētōis ac rōis coꝝ que in miſſa dicunt.
		ix	Intelligentia rationis et ſignificationis coꝝ que in miſſa ꝛ circa eam agūtur.

¶ Circa hec: q̄ dubia ac difficultates ſepi⁹ obuient ſacerdotib⁹ miſſas celebraturis aut celebrātib⁹: per. ix. ſequētia capitula elucidabitur.

Capitulum ſecundū. de dubijs occur rentibꝰ circa miniſtrum ſiue perſonam ad celebrandum idoneam quinqꝫ inclu dens articulos.

Articu. i. Sex dubia reſoluēs circa miniſtꝝ celebraturum ratione ordinis ⁊ of ficij ſui executionis occurrētia

i Quis ſit miniſter idoneus ad ce lebrandum ⁊ conficiendum ſi ue conſecrādum corpus ⁊ ſan guinem chriſti.

Sol' Solus ſacerdos rite ordinatus

ij Vtꝝ ille q̇ credit ſe rite eſſe ordi natum ⁊ tamen non eſt rite or dinatꝰ: cōficiat hoc ſacramētū

Sol'. De hoc non habetur certitudo. pie ta men credi poteſt ꝙ cōficiat virtute ec cleſie. ⁊ ꝙ ſummus ſacerdos ſuppleat defectum. ⁊ ꝙ non permittat pericu lum īminere eccleſie ⁊ eam decipi.

Dubiū iij Quid agendū Si quis poſt in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

ceptā miſſam habeat cōſcientiā
q̄ nō ſit ſacerdos rite ordinat⁹

Sol. Si hoc cōtingat ante ꝯſecratio
nem. tūc dimittat miſſam imꝑ
fectam. aut cōſcientiā deponat
Si poſt cōſecrationē: ꝓcedat:
⁊ poſtea ſuperiorē ſuū accedat
et caſum ei exponat

Dubiū iiij Utrꝫ heretic⁹. ſciſmatic⁹. degra
dat⁹. infamis. irregularis. ex-
cōmunicat⁹. interdict⁹. vel ſuſ
pēſus. poſſit cōficere hoc ſacra
mentū. ⁊ ordinate celebrare

Sol. Quilibet iſtoꝝ poteſt cōficere.
ſed nō debet. q̄r conficiendo pec
cat. Et ita nullus ipſoꝝ poteſt
ordinate celebrare.

v Quid agendum ſit. ſi quis poſt
miſſam inceptā recordet̄ ſe eſſe
excōicatū. de quo prius nō ha-
buit memoriam

Sol. Si cōtingat hoc āte cōſecratio
nem tutius eſt vt miſſam deſe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

rat: niſi graue ſcandalū timeat
Si vo poſt ꝯſecrationem: aſſumat ꝓpoſitū humilit petēdi abſolutionē ⁊ ſatiſfaciēdi: ⁊ pcedat in miſſe celebratione.

vi Quid agēdū ſi qs pꝰ miſſam īceptam habeat remorſum de irregularitate

Solutio Si fiat añ ꝯſecratōez: tutiꝰ ē q miſſā deſerat Si pꝰ ꝯſecrtionē: doleat ⁊ ꝓponat atq; conet facē qđ in ſe eſt et ꝓcedat.

Articu. ii. Reſoluēs vi. dubia q̄ incidūt circa diſpoſitionē corpis ipſiꝰ miſtri

i Utrū ſacˀdos mutꝰ vel loq̄la priuatꝰ poſſit ꝯſecrare ſeu ꝯficē h̄ ſacrū

Sol. Nō. Oportet eni ꝯficientē hre facultatē ſmōis ſiue loq̄le: quā ſi amiſerit pꝰ ſuſceptū ordinē: cōficē non p̄t eo q non poteſt vba ꝯſecratiōis ⁊ alia ꝓferenda vel dicēda dicere

ij Utrū hn̄s aliquē aliū defectū in

corp̄e: poſſit miſſam celebrare.
Solutio Si hʒ aliquē defectum q̇ reddit
cū inhabilē aut impotentē ad
dicendū vel faciēdum ea q̄ ad
debitā celebrationē exigūtur:
vtputa ſi careat viſu. vel digi-
tis q̇b⁹ tractari leuari vl' frāgi
dʒ hoſtia. Uel ſi hʒ aliū defe
ctū notabilē: q̇ ſcdm iudiciū p̄la-
ti ſui ordīarij genēt ſcādalū ſi
celebret: nō p̄t celebrare. Quis
poſſit alia q̄ ſunt ſacerdotalis
ordīs exercere ¶ miſſaʒ
iij Utrū leproſus poſſit celebrare
Solutio Si nō ſit fact⁹ īpotēs p̱ corroſi
onē mēbroꝝ p̄t celebrare in oc
culto. Corā alijs tñ leprok p̄t
etiā ī publico celebrarē ¶ lebrare
Dubiū iiij Utrꝝ patiēs morbū caducū poſſit ce
Sol. Si cadat freq̄nt̄: l' emittat ſpumā aut
vocē ꝯfuſā: nō p̄t Si vo raro cadat
nec emittat ſpumā ⁊c̄. poteſt: dūmo-
do habeat coadiutorē ſacerdotem

v Utrꝫ patiēti fluxū ſanguīs vel ſemīs liceat celebrare.

Sol. Licet: niſi aliud impedimētum obſtet Si quis talē fluxū ſanguinis patiatꝛ. vt ſuſcepta ī ſtomachū ſtatī per ſeceſ-ſum emittat. celebrare nō debet.

vi Utrum pollutꝰ pollutiōe nocturna. poſſit licite celebrare

Sol. Pollutio nocturna ꝗuis ſm ſe cōſide rata non ſit pctm̄ ex eo ꝙ abſqꝫ vſu li beri arbitrij contingit. tū ratione ſue cauſe hꝫ quādoqꝫ pctm̄ annexum. cu-ius eſt effectus vel ſignū. Ideo pri-mo cōſiderāda eſt pollutiōis noctur-ne cauſa. Que triplex eſſe poteſt.

¶ Prima ē extrinſeca ſpūalis ſcꝫ de monū illuſio. que quādoqꝫ ꝓuenit ex precedēti negligentia pꝛeꝑationis ad deuotionem pſertim cū quis ad dor-miendū accedit: que pt eſſe peccatum vel moꝛtale vel veniale. Quandoqꝫ vero ꝓuenit ex ſola nequicia demo-num volentium impedire hominem

a ſumptione huius ſacramenti. ¶ Secunda cauſa eſt intrīſeca ſpūalis: ſcʒ cogitatio precedēs laſciua: que quādoqꝫ eſt ex cōcupiſcentia ⁊ delectatione: vbi ſi aſſit cōſenſus: erit pctm̄ mortale. Si autem deſit: erit veniale. Quādoqꝫ autem poteſt eſſe ſine omni pctō vt cum aliqͣs cauſa lectionis vel diſputationis cogitur de talibꝰ cogitare Et ſi hoc fiat ſine cōcupiſcentia ⁊ delectatiōe: nō erit cogitatio immūda: ſed honeſta: ex qua tamē pollutio ſequi poteſt. ¶ Tercia cauſa eſt intrinſeca ⁊ corpalis: videlicet ſupfluitas vel debilitas nature: aut ſupfluitas cibi vel potus: que quādoqꝫ eſt cum peccato vel mortali vel veniali: vt cum ꝓueīt ex ſuperfluitate cibi vel potus. Quādoqꝫ autēʒ eſt ſine pctō: vt cum ꝓuenit ex infirmitate nature ¶ Si igiť pollutio ex aliqua dictarum cauſarum cōtingat prout eſt cum peccato mortali: nō licet polluto celebrare niſi poſt viginti quattuor horas ¶ Si ṽo accidat ex aliqua illarum cauſarū ſcd̄m ꝙ eſt ſine peccato vel ſolum cum veniali peccato

poteſt pollutꝰ licite celebrare. ¶ Ve-
rūtamen ſi ꝓpter reuerētiam abſtine
at laudādus eſt. niſi neceſſitas vel vi
tatio ſcādali vrgeat. Verum qꝛ non
ſemꝑ de facili poteſt percipi ex quali
cauſa ꝑueniat. Ideo in dubio tutius
eſt abſtinere. niſi vrgēs neceſſitas in-
cumbat. vel deuotio ſpecialis inſtiget
aut alias nulla indiſpoſitio debite re-
uerētie obuians aſſit. ¶ Ita ſciendū
videtur de pollutione nocturna. ſiue
in ſomno ſiue in vigilia fiatur. Niſi
quis poſt euigilationem habeat con-
ſenſu deliberato complacētiam in de-
lectatiōe. ⁊ precipue cum appetitu fu-
turi operis: in quo caſu tutius abſti-
netur.

Arti. j. Reſoluēs. x. dubia emergētia circa ha
bitudinē mētis ipſiꝰ miſtri celebraturi
quantum ad intentionē. vſum rōnis.
culpam ⁊ gratiam.

i Vtrū ad cōficiendū hoc ſacramentū et
celebrandū requiratur intētio miſtri.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Sol. Cū ad ꝑfectionē cuiuſlibet ſacri reqrat
intētio miſtri. eo ꝙ ꝑfectio illa fit per
actū humanū a volūtate ꝓcedentē. q̄
per ītētionē detīmiatur ⁊ ſpecificatur
cōſtat ꝙ maxime ad cōficiendū ⁊ cele
brandū hoc excellentiſſimū ſacrm̄ exi
git intētio miſtri. Vñ ⁊ q̄dā glo. ſuꝑ
Matth. dt. Quātū intēdis. tm̄ facis

ij Que debeat eſſe intētio ſacerdotis. ſiue
quid debeat intēdere ſacerdos cōſecra
crare volēs

Sol. In oībꝰ ſacerdos dꝫ intentionē ſuā ꝯfor
mare intētioni eccl̄ie: hoc ē: ꝙ intēdat
illud facē qd̄ eccleſia intēdit ⁊ facit: cu
ius ipſe in huiōi eſt miniſter. Intēdit
Dubiū aūt eccleſia facē qd̄ chriſtꝰ fecit. Chri-
ſtus ꝟbo trāſſubſtātiauit panē ī corpꝰ
ſuū ⁊ vinū in ſanguinē ꝑ ꝟba ꝯſecra-
tiōis: hoc etiā dꝫ intēdere ſacerdos

iij Qualis intentio circa prolationē ver
borum cōſecrationis neceſſario requi-
ratur. An ſcꝫ ſemꝑ actualis exigatur.
vel aliqua alia ſufficiat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Sol. Intentio actualis nō neceſſario requiritur. Intentio autem ꝟtualis ſemꝑ neceſſaria eſt. Dicit̄ autem intentio ꝟtualis: cum quis prius habuit actualem intētionem conſecrandi. ⁊ ex illa motus eſt ad cōſecrandum: poſito ꝙ actualiter nō cogitet quādo verba cōſecrationis ꝓfert: virtualiter em̄ manet intentio prima. ⁊ hoc ſufficit: niſi cōtraria intētio ſubſequatur. ¶ Verūtamen ſtudioſe curare debet ſacerdos vt etiā actualem intētionem adhibeat: alioquin timēdum eſt ꝙ a peccato nō excuſetur.

iiij Vtrum ſacerdos furioſus. lunatic⁹. vel alia ex cauſa vſu rōnis priuatus: poſſit cōficere hoc ſacramentum ⁊ licite celebrare

Sol. Quia ad cōſecrationem hui⁹ ſacramenti requirit̄ intentio miniſtri: vt circa reſolutionem primi dubij hui⁹ articuli patet: exigit̄ etiam ad celebrationeꝫ deuotio ⁊ ſuiipſi⁹ examinatio: vt īfra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

dicetur. Ideo ſi quis ita vſu rõis quacũq; ex cauſa ſit priuat⁹ vt nunq̃ȝ hec habere poſſit: neq; cõficere poteſt neq; celebrare. Si vero raro vſu rõnis priuetur ⁊ illo frequẽter vtatur: neq; obſtet aliud impedimẽtum: cõficere quidem poteſt eoipſo ⁊ celebrare: dũmodo habeat coadiutorẽ ſacerdotẽ.

Dubiũ v. Utrum demoniacus poſſit celebrare

Sol. Si fuerit ex toto liberatus: poteſt celebrare: alias nõ poteſt: qḋ per experiẽtiam ꝓbari poteſt. ¶ Eſt autem tempus ꝓbationis arbitrariũ iuxta diſcretionem p̄lati: penſatis circumſtantijs perſone vel dignitatis vel alijs huiuſmodi.

Dubiũ vi. Utrũ exiſtens in peccato mortali poſſit cõficere hoc ſacramẽtum. ⁊ licite celebrare:

Sol. Conficere poteſt: ſed nõ debet: q̄ conſecrãdo peccat mortaliter. Unde ⁊ cum celebrat: duo peccata mortalia diſtincta cõmittit. Unum: q̄ indigne con

ſecrat. Aliud: quia indigne ſumit.
vij Utrū celebratur⁹ teneatur eſſe certus
ꝙ nō ſit in peccato mortali
Sol. Triplex inuenitur certitudo. Quedaȝ
ſupernaturalis: que per ſolam diuinā
reuelationem habetur. ⁊ talis hic nō
requiritur ¶ Alia eſt naturalis: qua
quis per ſenſum vel intellectum eui-
denter certus eſt de aliquo. ⁊ illa etiaȝ
hic nō eſt neceſſaria. ¶ Tercia ē mo-
ralis ſiue ciuilis que nec habetur ex re
Dubiū uelatione diuina nec ex euidētia rei. ſȝ
ex probabilibus cōiecturis magis ad
vnam partem ꝙȝ ad alteram inclinan
tibus. ⁊ ad iſtam tenetur celebratur⁹
in propoſito dubio: vt videlicet poſt
diligentem ⁊ ſufficientem conſcientie
diſcuſſionem. de qua īfra capitulo vi.
articulo primo tractabitur. certus ſit
modo p̄dicto: ſe nō eſſe in peccato mor
tali. ⁊ hec certitudo hic etiā ſufficit
viij Quid ſentiendum de eo qui licet non
ſit in peccato mortali. tamen ſecun-

dum conſcientiam ſcrupuloſam eſti-
mat ſe eſſe.

Sol. Talis debet vel conſcientiam ſcrupu-
loſam deponere. vel a celebratione ab
ſtinere.

ix Quid agendum Si ſacerdos poſtquã
vel miſſam incepit vel ad incipiendũ
eſt preparatus. recordet peccati mor-
talis de quo non eſt confeſſus

Sol. Debet penitere cum propoſito confitẽ-
di ꝛ ſatiſfaciendi. ꝛ ſi habere poſſit cõ
feſſorem. ſtatim cõfiteatur. Niſi hoc
x abſqȝ graui ſcandalo fieri nõ poſſit.

Dubiũ. Utrum perpetrans peccatum luxu-
rie ꝛ ſtatim poſt hoc penitens ꝛ con-
fitẽs. poſſit licite eodẽ die celebrare.

Sol. Non licet: ſed abſtinere debet ad minꝰ
per vigintiquattuor horas: vt ſupra
dictum eſt. articulo. ij. de polluto pol
lutione nocturna.

Arti. iiij. Reſoluẽs. vij. dubia. q̃ occurrũt cir
ca ieiuniũ: ſobrietatem ꝛ ſomnum mi
niſtri celebraturi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Capitulum

Qu. i Utrum ſacerdos nō ieiun⁹: poſſit cō-
ficere ⁊ celebrare

Sol. Duplex eſt ieiuniū. Unum eſt eccleſie:
quo ſcꝫ quis vnam cōmeſtionem vni
us diei nō tranſgredit᷑. ⁊ hoc non ſol-
uitur ꝑ ſumptionem medicine vel ali
orum que nō nutriūt. dūmo'do in par
ua quātitate ſumant᷑. Tale ieiunium
nō ſufficit celebrāti. Aliud eſt ieiuni
um nature: quod eſt priuatio cuiuſcū
qꝫ ſuſcepti in ſtomachum: vl' viam ad
ſtomachum ꝑ modum cibi vel potus
ſiue nutriat ſiue nō. vel per ſe vel cum
alijs. Suſcepti dicim⁹: a principio di-
ei a quo quis dicit᷑ ieiunus: hoc ē a me
dia nocte. Et tale ieiuniū requirit᷑ ad
celebrātem Un̄ ſi quis nō ſit hoc mo
do ieiunus: q̄uis poſſet cōficere ⁊ cele
brare: tamen nō debet qꝛ grauiter pec
caret. ¶ Et ideo cū qs ē plures miſ-
ſas eodeꝫ die celebratur⁹: nō dꝫ ſume
re ablutionis vinū: niſi in vltima miſ
ſa: vt inferi⁹ circa reſolutionem vlti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

mi dubij articu. v. hui⁹ capituli dicet.

ij Quid agendū ſi q̇s poſt miſſam incep-
tam recordet ſe ieiuniū ſoluiſſe

Sol. Si recordet ante cōſecrationem: tuti⁹
eſt ꝙ ceſſet: niſi graue ſcandalum time
atur. ¶ Si poſt cōſecrationem: ꝓce-
dat ⁊ ꝑficiat: non obſtāte ꝙ non ſit ie
iun⁹: quia preceptū de perfectione ſa-
cramēti maius eſt. ꝗ̄ preceptum ꝙ a
ieiunis ſumatur

iij Utꝝ tranſglutiēs reliquias que poſt
comeſtionem in ore remanſerūt: poſ-
ſit celebrare

Sol. Si caſualiter trāſglutiant: non impe-
diūt celebrationem: qꝛ nō traijciūtur
per modum cibi vł pot⁹ ſed ſaliue: cui
permiſcētur. Si vero ſtudioſe id fiat
abſtinendum eſt.

iiij Dubiū Quid ſi quis gargarizādo vel os mū-
dādo parꝫ aque aut vini trāſglutiat

Sol. Sicut in dubio precedēti

v Si q̇s tarda hora comedēit ł biberit ⁊
nōdū digeſſerit: vtꝝ ei liceat celebrare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Capitulū .ij.

Sol'. Si ex hoc non reddatur multum indiſ
positus ad debite celebrandum: licet.
¶ Si vero ex hoc multum perturbe
tur ⁊ indiſponatur: tutius eſt vt ab
ſtineat. Unde dicit gloſa. circa cano.
Nihil. vij. q. i. ¶ Si quis etiam ante
mediū noctis cōmederit. ⁊ adhuc ſen
tiat eructationes quia cibus non eſt
digeſtus: q̄diu ſentiet cibum. abſtine
vi bit a celebratione.
Dubiū. Utrum patiēs vomitū vel iam paſſus
licite celebrare poſſit.
Sol'. Si q̇s ex infirmitate ſuſtineat illā paſ
ſionē. abſtinere dꝫ quouſqꝫ ſanet
vij Quid ſi per totam noctem non dor
miuerit.
Sol'. Sicut in precedēti dubio. Dicit eñi glo
ſa in. c. Si conſtiterit: de accu. de vi
olento qui in taberna pernoctauit ⁊
altera die nulla premiſſa dormitiōe ce
lebrauit: ꝙ non videtur ieiunus ſed
pranſus celebraſſe. propter indigeſti
onē. Et glo. circa can; Sacramenta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

de cōſe. di. i. Jeiuniū inquit dico cele-
brata digeſtione.

Arti. v. Reſoluēs .v. dubia circa celebratiōis
abſtinētiā eiuſdēq; freq̄ntiā occurrētia

i Utrum liceat ſacerdoti omnino a celebra-
tione abſtinere.

Sol. Si ſacerdos p ſentētiam ecc͞ie ſit ordīs
executiōe priuat⁹: vl' ex debilitate aut
egritudie fact⁹ ſit impotēs vel inept⁹
ad celebrādum. tūc nō tenet celebrare
¶ Si vo nō ſit priuat⁹ ptāte celebrā-
di aut alias fact⁹ impotēs vel inept⁹:
tūc nō licet ei oīno abſtinē. quin ſaltē
teneri videat ad celebrādū in p̄cipuis
feſtis Et maxie in illis dieb⁹ in quib⁹
fideles cōmunicare cōſueuerūt.

ij Utrum expediat ſacdoti vt freq̄nt celebret

Sol. Si freq̄nt ſit ad celebrādū diſpoſit⁹. ex
pedit vt freq̄nt celebret. Gratiſſimū
em̄ ſacrificiū illd ē dn̄o. ⁊ magnas atq;
inenarrabiles h ſacr̄m vtutes hz. Jō
putile ē frequēter celebrare ⁊ ſumēre
vt fruct⁹ ei⁹ ſepi⁹ ac frequēti⁹ pcipiat.

iij Utꝝ liceat alicui quotidie celebrare.

Sol. Circa vſum hui⁹ ſacramēti ex parte ce
lebrātis ⁊ ſumentis duo requirūtur.
Primum eſt deſiderium cōiunctiōis
ad Chriſtum: quod fit per amorem.
Primum iſtoꝝ incitat ad quotidia-
nam hui⁹ ſacramenti frequētationez.
Secūduz vero retrahit. ¶ Unde ſi

Dubiū quis experimentaliter cognouerit ex
quotidiana celebratiōe feruorez amo
ris augeri ⁊ reuerētiam nō minui: ta-
lis quotidie celebret. Si qs autez ſen
ſerit per quotidianam frequētationē
reuerētiam minui ⁊ feruorē non mul
tum augeri: ille īterdum abſtineat. vt
cum maiori reuerētia ⁊ deuotione po
ſtea celebret.

iiij Utrum quis ſic diſpoſit⁹ vt laudabili
ter poſſit celebrare. ⁊ poſſit etiam lau
dabiliter ꝓpter ſacramenti reuerenti
am abſtinere. meli⁹ ac laudabili⁹ faci-
at a celebratōe abſtinēdo q̄ȝ celebrādo

Sol. In tali caſu. meli⁹. ſalubrius ⁊ laudabi-

li⁹ eſt vt celebret q̄z vt abſtineat ¶ Nā ex celebratiōe multos fruct⁹ huius ſacramēti percipe poteſt: vt ptz ex reſolutiōe ſecundi dubij p̄cedentis. quib⁹ abſtinendo priuatur. ¶ Celebratio p̄terea ex caritate ꝓcedit: abſtinētia vero ex timore: vt ptz ex reſolutiōe tercij dubij. Caritas autem timori p̄fertur. Nec validum eſt ꝙ abſtinens ſe putat poſtea meli⁹ fore diſpoſituz: qr fieri poteſt vt min⁹ fiat diſpoſit⁹ In certum ē etiam ſi vnq̄z deinceps ſit celebratur⁹. ¶ Stat etiam ꝙ celebrādo aſſequat̄ aliquam grām ſpecialem: q̄z abſtinendo nō contingit nec vnq̄z fortaſſis recuperabit.

Du. v Utrū liceat alicui plures miſſas vno die celebrare.

Sol. In die natiuitatis dominice poteſt q̇s tres miſſas celebrare. vt habet̄. de ce. miſ. cōſuluiſti. ¶ Addūt doctores q̄tuor caſus neceſſitatis. in quibus poteſt quis duas celebrare. ¶ Primus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

eſt cum in die feſto occurrit neceſſitas vt preter miſſam dici dicatur miſſa ꝓ defunctis. ¶ Secundus caſus eſt cū neceſſitas infirmoꝝ exigit vt viaticū pro eis cōſecret. ¶ Tercius caſus eſt cum ſuperueniūt peregrini: aut occurrunt nuptie celebrationem exigētes. ¶ Quartus caſus eſt. cum ꝓpter defectum ſacerdotum vel paupertatem eccleſiarum: vni ſacerdoti plures eccleſie commēdantur. Alias non licet niſi vnicam in die miſſam celebrare Ut habetur de cōſe. di. i: Sufficit. ¶ Hoc autem cauēdum eſt cum quis plures miſſas vult celebrare: ne ablutionem ſumat niſi in vltima: vt ſic ieiunꝰ permaneat ⁊ celebret.

¶ Capitulū terciū de dubijs circa locuȝ celebrādi occurrētibꝰ: duos ꝯtinet arti.

Arti. i. Reſoluēs .v. dubia circa locū celebrandi cōem videlicet ecciam incidētia

i Quis ſit locus cōmunis: debitus ⁊ cō

ueniēs ad celebrādum miſſam

Sol. Regulariter ſola eccleſia cōſecrata

ij Ultra ne quis poſſit licite nūq̄ extra ec cleſiam celebrare

Sol. Poteſt de licētia epiſcopi vel ſuperio ris: dūmodo habeātur neceſſaria ad ce lebrationem req̄ſita.

iij Quid ſi in regione aliqua non inuenia tur eccleſia cōſecrata. ꝓpter deſtructi onem eccleſiarum. vel ſi quis ſit in iti nere conſtitutus. et preſertim in naui

Dubiū vbi nō poteſt habere eccleſiam. vel cō ſtitutus in exercitu honeſto. vel ī alio cōſimili occurrēte caſu Ultra ne quis poſſit alibi q̄ in eccleſia celebrare etiaʒ ſine licēcia epiſcopi

Sol. In talibus caſibꝰ poteſt: ſi habeātur ibi dem cetera neceſſario req̄ſita. pt em̄ ce lebrare ſub diuo vel tētorio

iiij Ultra in mari vel in fluminibꝰ in q̇bꝰ na ues frequēter agitant̄ liceat alicui cele

Sol. Nullo mō dʒ ꝓpter pericu lum effuſiōis ſanguīs. brare

v Utrū in omni loco cōſecrato liceat cele
brare miſſam.

Sol. Non: ſi eñ locus ſit interdict⁹. ſiue a iu
re: vt ſi ſit pollut⁹ ſanguine vel ſemīe.
ſiue a iudice: videlicet p̱ ſentētiam in-
terdicti latam ꝯtra locum: nō licet ibi
celebrari. Et faciēs cōtrarium in hoc
caſu: incurrit irregularitatem

Arti. ii. Reſoluens ſex dubia que circa locum
propriū ſcꝫ altare occurrere poſſunt

i Utrū in eccleſia vel alibi poſſit q̇s licite
celebrare ſup̱ aliquo alio. q̄ꝫ altari.

Sol. Non licꝫ niſi ſup̱ altari vel fixo ſiue ſta
bili. vel portatili ſiue viatico: quod p̄t
poni ſup̱ menſam vel arcam vel aliud

Dubiū huiuſmodi

ij Quale debeat eſſe altare ſuper quo cele
brare licet.

Sol. Altare debet eſſe lapideū. cōſecratum. ī
tegꝝ. non enormiter fractum.

iiij Quibus altare debeat eſſe coopertum
et ornatum.

Sol. Duab⁹ pallis ⁊ corp̱ali cōſecratis: de li

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

no puro factis:nullo colore tinctis: ſed totaliter albis.mūdis ⁊ nitidis.

iiij Utrū ſemꝑ liceat ſacerdoti ſuꝑ quolibet altari cōſecrato celebrare

Sol. Non:nam poſtq̄ʒ epiſcopus ſuper aliquo altari celebrauit.non licet illo die alteri ſacerdoti ſuper illo celebrare:niſi de licentia epiſcopi.

Dubiū v Quantum debeat eſſe altare portatile vt ſit aptum celebrationi ſuper eo fiende.

Sol. Tātum eſſe debet.vt poſſit recipere pedem calicis ⁊ hoſtiā. ⁊ ꝙ ſacerdos manus ſuper ipſum cum hoſtia tenendo cōuenienter cōſecrare poſſit.

vi Quid ſi ſacerdos aliquod de predictis requiſitum omittat:vtrum ſcilicet cōſecret celebrando.

Sol. Si obſeruet alia ad conſecrationem neceſſaria.conſecrat:ſed tamen grauiter peccat:ſcienter omittens

¶ Sequitur capitulū Quartum

❡ Capitulū quartū de dubijs occurrēti
b⁹ circa temp⁹ cōgruū quo celebrari de=
bet. duos habēs articulos

Arti.i. Reſoluēs.iiij.dubia occurrētia circa tē
p⁹ celebrādi cōmune: videlȝ diem
i Utrū indifferēter ī nocte ⁊ die liceat ali
cui miſſam celebrare.
Sol. Nō licet regularit̄ niſi in die: hoc em̄ ſa
cramentū ad tēp⁹ grē ptinet: q̄d p die
ſignificat̄. Vn̄ ⁊ ſaluator dixit Jo.ix
Dubiū Me oportet opari donec dies eſt.
ij Utrū ne aliqn̄ liceat in nocte celebrare.
Sol. Solū in duab⁹ noctib⁹ licet: videlicȝ in
nocte natiuitatis chriſti. ⁊ in nocte do
minice reſurrectionis ❡brare.
iij Utrū ne liceat qn̄qȝ an̄ iniciū diei cele/
Sol. Jn trib⁹ caſibus licet. ❡ Prim⁹. ſi ne/
ceſſitas poſtulet: vt ſi cōtingat aliquē
infirmari ad mortem ⁊ nō habeat ho
ſtia cōſecrata: poteſt ſacerdos celebra
re ⁊ cōſecrare. ❡ Secundus caſus: ſi
epiſcop⁹ ſit in itineratiōe: tūc pt ante

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

diē celebrare vel facē celebrari corā ſe.
¶ Terci⁹ caſus: ſi q̄s habeat diſpenſa
tionē ab ep̄o vel ſupiore: vt poſſit cele
brare ante diem: alias nō eſt tutū: niſi
aliqua rationabilis ⁊ vrgens neceſſi-
Dubiū tas ſupuenerit.
iiij Quid ſi q̄s celebret credēs diē incepiſ-
ſe. ⁊ tñ nondū inceperit
Sol'. Quia quod parꝝ diſtat nihil diſtare vi
detur: talis excuſatur: p̄cipue ſi deuo-
tio hoc expoſcerit.
Arti. ii. Reſoluēs. iij. dubia q̄ ſe offerunt circa
tēp⁹ celebrādi ꝓpriū. ſcʒ horam
i Qua hora diei liceat miſſam celebrare.
Sol'. Miſſe ſolēnes ſiue publice ſm canones
trib⁹ horis celebrari debēt: videlicʒ ho
ra tercia ī dieb⁹ feſtiuis. hora ſexta ī ꝑ
feſtis dieb⁹. ⁊ hora nona ī dieb⁹ ieiuni
orꝝ. ¶ In hoc tñ obſuāda videt̄ debe
Dubiū ri ꝯſuetudo regiōis l' religiōis. Priua
te vero miſſe celebrari p̄nt a p̄n⁹ diei vſ
qꝫ ad horā nonā. h̄ ē vſqꝫ ad meridiē.
iij A quo tp̄e ſumendū ſit principiū diei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Capitulum .v.

Sol. Principiū diei nō eſt accipiendum ab aſcenſu ſolis ſuꝑ noſtrum orizontem ſed ab illa hora qua radij ſolares incipiūt illuminare noſtrum hemiſperiū qđ dicitur principiū auroꝛe: et incipit vna hora et quinta ꝑte hoꝛe: ante corporalem ſolis ortum

iij Quid ſi quis. celebrādo non obſeruet tempus debitum.

Sol. Si obſeruet alia ad cōſecrationē neceſſaria: cōſecrat. ¶ Sed tñ ſi ex cōtemptu vel ſcienter tempꝰ debitum non obſeruet: mortaliter peccat: faciēs cōtra cōſtitutionem ⁊ cōſuetudinem generalē eccleſie romane.

¶ Capitulū quintum: de dubijs que incidunt circa materialia exteriora que ad ornatū vel cōgruentiā celebrationis requirūtur tres articulos cōprehendit.

Arti.ii. Reſoluēs. v. dubia que circa veſtes ⁊ indumēta ſacerdotalia inſurgūt

i Vtꝝ ſacerdos celebraturꝰ. ſpecialibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

debeat indui veſtibus·

Sol. Sic: cõgruũ eſt em̃ vt quibus ſacerdos vſus fuit in ſua ordinatiõe. etiam vtatur in celebratione Et qꝛ in ſuſceptione ordinis ſpecialibꝰ veſtibus indutꝰ fuit: ideo ⁊ talibus vti debet in celebratione.

ij Quot et que ſunt huiuſmodi veſtes et indumenta

Sol. Simplicium ſacerdotum ſex ſunt indumenta. ſcʒ amictꝰ ſiue humerale: alba: cingulũ. manipulꝰ. ſtola. ⁊ caſula

iij Utrum requirat̃ ꝙ ſint benedicta ſiue conſecrata. Dubiũ

Sol. Sic: debent em̃ eſſe ſacrata et honeſta: nec alijs vſibus q̃ʒ eccleſiaſticis ⁊ deo dignis officijs deputãda.

iiij Utꝝ celebrans abſqʒ veſtibꝰ et indumẽtis benedictis: efficiat̃ irregularis.

Sol. No: non qꝛ inuenit̃ hoc in iure poſitũ: verũtamen ſciẽter vel ex ignorantia craſſa hoc faciẽs. grauiter peccat

v Utꝝ neceſſario reqrat̃ ꝙ tales veſtes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

et indumenta ceteraq; correq̄ſita ſint
munda ⁊ nitida.

Sol. Sic. Nā vt habet̄ in.c.relinq̄. de cuſto
dia eucharistie. clericis p̄cipit̄ vt ora-
toria. vaſa. palle. corpalia ⁊ veſtimēta
mūda ⁊ nitida ɔſeruēt. Qd aūt p̄cipi
tur. īperat̄. ⁊ qd īperat̄ neceſſe eſt fieri
Si nō fiat: penā hʒ. vt habet̄. xiiij. q. i.
qd p̄cipit̄. Ue igit̄ illis q̄ maiorem cu
rā adhibēt vt lītheamīa. vel proh pu-
dor eſt dicē femoralia ſna ſint mūda ⁊
nitida. q̄ꝫ ea ſup q̄b⁹ locari ⁊ tractari
dʒ ſacratiſſimū ⁊ mūdiſſimū corp⁹ ie-

Arti. ii. Reſoluēs. iiij. dubia q̄ circa ¶ ſu xp̄i.
vaſa ad celebrādū oportuna occurrūt

i Dubiū Utrū ad celebrationē miſſe req̄rantur
aliqua vaſa ſpecialia.

Sol Sic: potiori rōne q̄ꝫ veſtes ſpāles. ꝓpt̄
corp⁹ ⁊ ſanguinē chriſti. vt decenter ⁊
reuerēter ibi poſſint locari

ij Quot ⁊ que ſint huiōi vaſa.

Sol. Duo q̄ nccārio req̄runt̄. ſcꝫ calix ⁊ pate

Du. iij De q̄ materia debeāt eē vaſa iſta ¶ na.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Sol. Hec vaſa debēt eſſe de auro ⁊ argēto ni ſi pauptas obſiſtat. In quo caſu ſuffi cit ꝙ ſint de ſtanno.

iiij Utrꝝ reqratur ꝙ ſint cōſecrata

Sol. Sic fortiori rōne q̄ꝫ veſtes. ꝓpter cām ſuperiꝰ expreſſam.

Arti. iii. Reſolucō. viij. dubia occurrētia circa circūſtātias ⁊ alia exteriora reqſita

Du. i Utrū liceat alicui ſine libro miſſali ce lebrare.

Sol. Nō licet alicui. etiā ſi oīa memoriter ſci ret. Sꝫ debet habere librꝝ ī quo ad mi nus miſſa dicēda cum canone cōtinea tur. ꝓpt̄ ꝑiculū erroris q̄ ex obliuiōe vel diſtractione cōtingere poteſt.

ij Utrū liceat alicui ſine igne ſiue lumine candele celebrare

Sol. Nō licet. In lege em̄ ſcriptū eſt Lu. xij Ignis in altari meo ſemꝑ ardebit. qd̄ in celebratōe huiꝰ ſacramēti maxīe ob ſeruādū eſt. vbi ille īmolat̄. tractat̄ et ſumitur q̄ eſt candor lucis eterne. ⁊ q̄ venit ignē mittere in terrā ⁊c̄.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Capitulū .v.

iij Utrū ſacerdos ſol⁹:nullo p̄ſente:licite poſſit celebrare miſſam.

Sol. Nullo modo licet:ſed ad min⁹ vnus debet eſſe p̄ns.qui ſacerdoti celebrāti miniſtret.⁊ in pſona eccleſie vel toti⁹ populi reſpondeat

iiij Cui⁹ conditionis ⁊ qualitatis debeat eſſe miniſtrans.

Sol. Miniſtrās debet eſſe maſcul⁹ ⁊ clericus aut ſaltem ſciens miſtrare celebranti et reſpōdere. Et ſi fuerit plures miniſtrātes:debent etiam huiōi eſſe conditionis:vt notat in cañ. hoc quoq; de conſe.di.ij.et in glo.ibidem. Uñ ptz q̄ nulli femīe etiam ſi ſanctimonialis fuerit:licitum eſt ad miſſam miſtrare

v Quid ſi miniſtrās aliqua cauſa vel occaſione recedat de altari dimittēdo celebrātem ſolū:reuerſur⁹ tamen. Utrū celebrās debeat pcedere in miſſa . vel ceſſare donec miniſtrās redeat

Sol. Procedere debet quouſq; aliq̄d occurrat ī quo indigeat miſterio miſtrātis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Du. vi Quid ſi miniſtrās recedens non re-
uertatur.

Sol. Sacerdos celebrās neceſſitate cōpulſus
vicem miniſtrātis suppleat

vij Quid de ſacerdote īcluſo vel heremita
et ſolitario. An ſcʒ ſolꝰ celebraṙe poſſit

Sol. Si ei nō ſuffraget̄ copia miniſtrātis: ſo
lus celebrare pt: alias ſecꝰ: vt notat̄ in
glo. circa ſolutionem quarti dubij p̄-
cedentis allegata

viij Quid ſi q̇s omittat aliq̇d p̄dictoꝝ.

Sol. Quāuis cōſecret: ſciēter tn̄ vel ex igno
rātia craſſa omittēs: grauiter peccat:
vt etiā circa ſup̄iora dictū eſt

Capitulū ſextū. de dubijs q̄ occurrūt in cerimonijs cōſuetis et obſeruādis in miſſa ⁊ circa eā: tam in agēdis q̄ʒ in dicēdis: tres includēs articulos

Arti. i: Reſoluens decē dubia q̄ oriūtur circa
agēda ⁊ dicēda ante miſſam

i Dubiū Vtꝝ celebraturꝰ miſſam. aliq̇d ſpecia
liter agere debeat ante miſſam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Sol. Sic: cū eīm omne qđ agere intendim⁹ ꝑ ſtudiū ꝯſideratiōis ꝓuenire debeam⁹ vt ſic ad id qđ agendū eſt ꝓparemur: maxīe decet vt fiat circa hoc digniſſi- mū officiū. ne q̇s inꝓparat⁹ accedēs. iudiciū ſibi mādncet ⁊ bibat ¶ Pre- req̇ritur itaq; debita ac ſufficiēs ꝓpa- ratio ſacerdotis: qua ita efficiat̄ diſpo ſit⁹ ⁊ idoneus: vt digne ad celebrandū poſſit accedere. Vn̄ ⁊ ſcriptum eſt. Ante oratione prepa aīam tuā

Dubiū ij In quo cōſiſtat debita ⁊ ſufficiēs ꝓpa- ratio ſacerdotis celebraturi

Sol. Prepatio illa ꝯſiſtit ī debita ⁊ ſufficiēti cōſcīe mūdificatiōe ⁊ adornatiōe. que prereq̇rūt debitā ſuiipſi⁹ ꝓbationē id eſt diligentē ꝯſcie ſue examinationez. ſcḋm ꝙ apl's. i. Cor. ij. Corinthios mo net ita ſcribens. Probet autem ſeip- ſum hō. ⁊c.

¶ Et ita ex toto tria ī gn̄e req̇ runt̄ ad debitā ſufficientē ⁊ di gnam preparationem: ſcilicet. probatio. purgatio. ꝯſcie adornatio.

iiij Qualiter. et in quib⁹ quis ſeipm̄ pbare ꝛ examinare debeat

Sol. Primo ꝛ ante omnia debet cum diligētia conſcientiam ſuam diſcutere ꝛ examinare. preſertim a proxima confeſſione debite facta. Si ne interea inciderit in excommunicationem. irregalaritatem vel ſuſpenſionem. aut aliqđ aliud huiōi impedimentum. Secūdo. diligēter proſpicere debet ſi ne interea aliqua mala precipue mortalia cōmiſerit Si ne aliqua bona ad que obligatur omiſerit. vel negligenter perſoluerit. Tercio ſi aliqua huiuſmodi inuenerit: an ex toto corde de iſtis doleat. ꝛ ea ꝑpter deum quem offendit deteſtetur. Quarto: an habeat firmū ꝓpoſitum emendādi vitā ſuā. et ab oībus mortalib⁹ cauendi in futurū ꝑpter deū. Quinto: an intēdat oīa cōfiteri añ acceſſuꝫ ad celebratōeꝫ ꝛ iuxta arbitriū cōfeſſoris ꝑ eis ſatiſfacē Sexto: vtꝝ hēat rectā fidē cū

debita intentione et conatu ad debi-
te ⁊ deuote celebrādum ¶ Septimo
an debitam diligētiam in diſcuſſiōe ⁊
examinatione predictoꝝ adhibuerit.
¶ Hec diligēter animaduertāt ſacer-
dotes cōcubinarij. luſores. crapuloſi.
ebrioſi. ⁊ alij cōſimiles in dānabili ſta
tu viuentes Penſentqꝫ ſtudioſe qua
liter ad celebrandum accedāt. ⁊ q̄ cōs
vltio diuina expectet

iiij ¶ Quāta requiratur diligētia in examīa
tione predicta: vt ſufficiēs reputetur
et debita.

Sol. Tāta requirit: quātam quis faceret in
magno ⁊ arduo negocio. ꝑ magna et
ardua relucranda. aut graui incomo
do vitādo: iuxta poſſibilitatem huma
ne fragilitatis ¶ Vñ ſi quis huiōi di
ligētiam in ꝯſcientie ſue examinatiōe
nō fecerit. indigne ad iſti⁹ ſacramentī
celebrationem atqꝫ ſumptionem acce
dit. qꝛ impparat⁹. ⁊ ita dominici cor-
poris ⁊ ſanguinis reus iudicabit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

v Quomodo poſſit quis eſſe aut fieri cer
tus ꝙ debitam ⁊ ſufficiētem diligen-
tiam in pretacta diſcuſſione fecerit

Sol. Ex quo hic non requirit̄ euidens certi
tudo. cum illa abſqꝫ diuina reuelatio-
ne haberi nō poſſit. ſꝫ exigit̄ ſolum cer
titudo moral' ſiue ciuilis ſicut ī alijs
agibilib⁹ humanis: poteſt quis ex ꝓ-
babilibus cōiecturis poſt examinati-
onem de debita diligentia factam. ſa-
tis ſcire ⁊ cert⁹ eſſe: an debitam diligē
tiam fecerit vel nō fecerit in diſcuſſio
ne p̄cedentium. ⁊ hoc ſufficit: quēad-
modum etiam dictum eſt ſupra capi.
ij. articulo. iij. de certitudīe eſſendi abſ
qꝫ peccato mortali

vi In quo cōſiſtat debita ⁊ ſufficiēs con
ſcientie purgatio

Sol. Talis cōſiſtit poſt debitam examinati
onem factam in pctōꝝ preſertim mor
talium ⁊ alioꝝ impedimentoꝝ ſi que
per diſcuſſionem inuēta fuerint: tota
li ⁊ omnimoda remotione vel expul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

ſione. ¶ Ad quam expulſionem tria
precipue requiruntur. ¶ Primū .eſt
vera ⁊ perfecta contritio ⁊ peccatoꝝ
deteſtatio:per quam quis deo quem
offendit recociliatur. ¶ Secūdum ē
pura ⁊ integra cōfeſſio ¶ Tercium ē
recta ac debita abſolutio ¶ Non em̄
ſufficit ꝙ accedēs ad celebrādum ſit ꝑ
cōtritionem recōciliat⁹ deo:ſed exigit
ꝙ etiam ſit recōciliat⁹ eccl'ie:vt digne
ſuſcipiat ſacramētum vnitatis eccl'e.
qđ fit ꝑ abſolutionem:que pre reqrit
cōfeſſionē. ¶ Et iđo ſi quis poſt mor
tale cōmiſſum:quātumcūq; cōtritus
fuerit.accedat ad celebrādum abſq; cō
feſſione ⁊ abſolutiōe:mortaliter pec
cat:niſi occurrat caſus qui in dubio ſe
quēti tangetur.

vij Quid agēdum ſi quis nō poſſit habe
re copiā confeſſoris.

Sol. Si poſſit abſq; ſcādalo differre celebra
tionē differat quouſq; habuerit ꝯfeſ
ſorē. Si vero īmineat ſcādalū niſi ſtatī

celebret: tūc cū debita ꝯtritiōe ⁊ volūta
te ꝯfitēdi tpe oportuno celebret. vt ſcan
dalū euitet ¶ Si tñ ex negligētia ſua de
ſit ꝯfeſſor. quē hr̄e potuiſſet ſi debitā dili
Qu. gentiā feciſſet: ſpecialit̄ peniteat.
viij Quibꝰ ornamētis ꝯſcia celebraturi de-
beat eſſe adornata, vt digne ⁊ debite poſ
ſit celebrare.
Ro. Neccariū ē vt digne celebraturꝰ accedat
ornatꝰ recta fide. debita ītentōe. ⁊ ſuffici
enti conatu ad debite reuerēter ⁊ digne
celebrādū ¶ Decēs ē etiā vt decoratꝰ ſit
hūilitate. caſtitate. iuſticia. ⁊ cet̄is ꝟtuti
bus q̄ ꝑ veſtes ſacerdotales ſignificātur
ix Utrū celebraturꝰ teneat̄ dicere horas ca
nonicas añ miſſe celebrationē
Sol. Talis ad minꝰ dicere tenetur añ celebra
tionē matutinas: alioquin mortalit̄ pec
cat. ¶ Ad alias āt horas canonicas nō
tenetur añ miſſam ſub pctō mortali. ni-
ſi aliqua ſpecialis ꝯſtitutio vel approba
ta cōſuetudo eū ad hoc obliget. ¶ Nihi
lominꝰ ꝯgruū videt̄ vt etiā prime añ ce

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

lebrationem dicãtur. ❡ In ceteris at
tendenda eſt cõſuetudo eccleſie cathe-
dralis vel regionis. cuius eſt pars vl'
Dubiũ ſubditus.
x Utrum ſint aliqua alia ſpecialiter dicẽ
da vel agenda ante miſſe inceptionez
a celebraturo
Sol. In hoc attendẽda eſt conſuetudo dioce
ſis vel religionis ſue: ſcd'm quam ſi ali
qua alia p̄mittãtur que ad decẽtiam.
reuerẽtiam ⁊ deuotionẽ deſeruiãt. de
cet vt ita obſeruẽt. ❡ Uñ vbi cõſue-
tum eſt vt dicãtur iſti pſalmi. Quam
dilecta. Benedixiſti. Inclina. Credi.
et De ꝓfundis: cum quibuſdã preci-
bus ⁊ collectis. ❡ Uel etiam quidaz
pſalmi ⁊ orõnes ad lotionem manuũ
et indutionẽ ſacrarũ veſtium ⁊ ad ac
ceſſum ad altare. nõ ſunt iſta a celebra
turo omittẽda vel ꝯtẽnenda. ❡ So
let etiam p̄mitti cõfeſſio generalis pu
blica ⁊ oſculatio altaris. apud quoſ-
dam thurificatio: p̄cipue ante miſſas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

ſolemnes: que ſuo modo etiā ſunt ob ſeruanda.

Arti. ij. Reſoluēs. xiiij. dubia occurrētia circa dicenda ⁊ agēda in miſſa: modūq; di cēdi atq; agendi

Sol. Que ſint dicenda ⁊ agenda in miſſa et quomodo

Generaliter illa dicēda ⁊ agenda ſunt: et eo modo que ⁊ ſm quod ordinatio ac ꝯſuetudo dioceſis vel religionis ce lebrātis obſeruat

Dubiū ij Utrū ſacerdos in miſſa debeat vel poſ ſit aliquid aliud dicere q̄ȝ in libro miſ ſali cōtinetur.

Sol. Magis expedit ꝙ nihil aliud dicat: po teſt tamē cogitare aliqua deuotionē excitātia. ¶ Si igitur affectū habeat ad aliqua dicēda: pertrāſeat illa cogi tādo atq; meditando.

iij Utrum v̄ba canonis debeāt dici ſecre te: ſicut ⁊ orōes ī miſſa q̄ ſecrete vocā tur.

Sol. Sic: ꝓpt multas cauſas. quas nō eſt op⁹ eſt recitare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

iiij Vtrū cetera pter canonē ⁊ ſecretā vel ſecretas: ſi plures accipiātur: debeant alta ⁊ audibili voce dici.

Sol. Ita expedit fieri Nō em̄ abſq; cauſa rationabili eccleſia fecit diſtinctionē int̄ canonem ⁊ alia dicēda: per hoc nanq; excitātur ⁊ edificātur aſtātes. ¶ Si tamē ſolus miniſtrās aſtet: qui fortaſſis (vt apud quoſdam religioſos conſuetum ē) poſtea ſit celebratur9. ⁊ ſub miniſtratiōe ſe aliqualiter recolligat meditādo: non videt̄ hac de cauſa neceſſariū: debet tamē nihilomin9 cōſuetudo loci obſeruari

v Vtrū in memorijs viuorū ⁊ mortuorū debeat aliquorū fieri nominatio.

Sol. Nō eſt neceſſe. Si tn̄ celebrās ex noīatione eorū ſentiat deuotionē augeri: poterit nomīare: cauendo nihilomin9 prolixitatē ꝓpter aſtātes

vi Vtrū ſacerdos cupiēs aliquorū nomīatim habere memoriam: poſſit ante celebrationē hoc facere

Sol. Expedit vt ita faciat: pſertim ſi publice et coram multis ſit celebraturus: vel ſi multorum nominatim memoriam habere velit. ¶ Sicut etiam expedit vt celebraturus habēs deſiderium dicēdi vel meditādi alia ſpecialia pro deuotiōe maiori excitāda circa ſumptionem ſacramēti: hoc faciat ante celebrationē: vel etiā ſub celebratione ſi miſſa in notis cantetur. et tempus aptum ad hoc habeatur.

vij Dubiū Utrum reqrat attentio celebrātis circa dicēda et agenda.

Sol. Quemadmodū non nccārio reqritur actualis intētio: vt ſuperius capitu. iij. arti. iij. circa reſolutionez tercij dubij dictū eſt. Ita etiam nō neceſſario reqritur actualis et cōtinua attētio: virtualis tamē ſemper eſt nccāria. ¶ Eſt aūt virtualis attentio: virtus qdā relicta ex actuali attentiōe puia. et intētiōe ſiue pposito pſeuerādi i tali attētiōe actuali. ¶ Et hec etiā ſufficit. Niſi interrū

patur ꝑ actualē attentionē ſibi cōtra
riā. ſiue volūtariā ↄuerſionē vel eua-
gationē ad alia ¶ Uerūtn̄ ſtudioſaꝫ
diligētiā adhibē dꝫ celebrās: vt actua
lem attētionē retineat. ⁊ ne ad alia di
ſtrahat̄: qm̄ ſi qs debitā diligentiā nō
adhibeat: a pctō non p̄t excuſari

viij Ultꝰ ad debite ⁊ digne celebrādū: req̇
rat̄ deuotio in celebrāte

Sol. Deuotio duobꝰ modis p̄t accipi. ¶ Pri
mo ꝓ volūtate prompte tradēdi ſe ex
dilectiōe ad ea q̄ ꝑtinēt ad dei famula
tū. ¶ Secūdo ꝓ feruore dilectiōis: q̊
mens cū quadā ſuauitate ⁊ delectati
one eleuat̄ ad deum. ¶ Et ſm̄ vtrūqꝫ
modū duplex p̄t eſſe deuotio. Quedā
em̄ eſt actualis: qn̄ ſcꝫ actualit̄ volun
tas ꝓmpte ſe tradit diuīo obſeq̇o. vel
mens actualit̄ feruet in dilectiōe Alia
eſt ꝟtualis: vt cū ex actuali ⁊ p̄uia de-
uotiōe: relinqt̄ur q̄dā ꝟtus q̄ ad actꝰ
ſeq̄ ēt ꝯ cōcurrit. ¶ Circa actualem
deuotionē duo ſunt ↄſiderāda: ſcꝫ de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

uotio ipſa. ⁊ conat⁹ ad acq̇rendū eā. ¶ Circa of
ficiū etiā miſſe duo attendēda ſunt ſcꝫ miſſe cele
bratio. ⁊ ad celebrandū debita p̄paratio. ¶ Sacer
dos itaqꝫ celebraturus in p̄paratione circa examia
tionē ⁊ pbationē ſumpſi⁹: tenet habere deuotio-
nē primo mō dictā actualiter: homis em̄ eſt pre
parare animū. ¶ De hac deuotiōe videt̄ eſſe in-
telligēda gloſa. i. Cor. xi. dicēs. Indign⁹ eſt. qui
nō deuota mēte accedit ad euchariſtiam. ¶ Ad
deuotionē vero ſecūdo modo dictā actualiter ha
bendā non tenet̄. Ille em̄ feruor dilectiōis a dn̄o
gratuite dat̄. Vn̄ aliqn̄ deſiderat⁹ dari: denega-
tur: vel dat⁹. ſubtrahit̄ alicui: ſcḋm q̄ diſpoſitio e⁹
meret̄. vel ſaluti ſue dn̄s nouit expedire. ¶ Ve
rūtamē celebratur⁹ tenet̄ toto conatu illū feruo
rē deſiderare. ⁊ poſſibilē diligentiā adhibere: fa-
ciēdo totū qḋ in ſe eſt vt ſibi detur. Mitēdo oēm
teporē. diſtractionē ⁊ euagationē mētis expelle
re. ⁊ ſi aliqḋ huiōi occurrat: deliberate nō tenere.
hoc em̄ faciēdo: nō cenſetur indign⁹ ſed ſufficien
ter deuot⁹ accedere. Vn̄ ſi protunc ille feruor ei
nō detur: nō debet ꝓpter hoc a celebratiōe abſti-
nere. ſed abſqꝫ ſcrupulo celebrare. ¶ In ipſa aūt

celebratiōe nō reqrit de neceſſitate deuotio actu alis primo mo'dō accepta: ſed ſufficit ⁊ etiā reqri tur virtualis ex actuali precedēte relicta. ¶ Licet etiam nō reqratur actualis deuotio ſecun'do mō dicta. eo ꝙ nō eſt in libera ptāte noſtra: reqritur tamē ⁊ ſufficit deſiderium cum poſſibili conatu actuali ad acquirēdum illam deuotionem: ita ꝙ celebrās faciat quod in ſe eſt: cor ſurſum eleuā'do prout ⁊ ipſe aſtantes excitat ⁊ hortat cum dicit Surſum corda. ¶ Circa quod dt Ciprian⁹ pa pa. vt habet de cōſe. di. i. qn̄. Ideo ſacer'dos prefa tione premiſſa parat fratrum mentes dicen'do. Surſum corda. vt dum reſpondet plebs. Habe mus ad dn̄m. admoneat nihil ſe aliud ꝙ̃ dn̄m co gitare debere. Claudat cōtra aduerſariū pect⁹. et ſoli deo pateat: nec ad ſe hoſtem dei venire pa tiatur. Hec ibi.

ix Vtꝝ celebrans debeat ſtare capite diſ cooperto

Sol' Sic: vt habet de ꝯſe. di. i c. null⁹ Niſi oc currat rōnabilis cā cooperiēdi Vn̄ ſi qs abſqꝫ tali cā ſtet coopt⁹: grauit pec cat. vt habet ex eodē capitulo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

x Dubiū Cū quo debeat fieri ablutio poſt ſum ptionē ſanguinis.

Sol. Cum vino. vt habet in ca. ex pte de ce le. miſ. Cuiꝰ ratio inferiꝰ vltimo capi tulo reddetur.

xi Vtrū ſacerdos poſt miſſam īceptā lici te poſſit deſiſtē. officiū nō pficiēdo.

Sol. Non pt. niſi occurrat aliqua rōnabilis et ſufficiēs cauſa

xij Quid agendū ſi ſacerdos poſt miſſam inceptā moriat. vel in talē infirmita tē aut debilitatē incidat. vt nō poſſit perficere.

Sol. Si aliqđ iſtoꝝ cōtingat añ ꝯſecratōez. nō ē nccāriū ꝙ miſſa ꝑ aliū ꝑficiat: pt. tñ fieri ſi aſſit aliꝰ ſacerdos diſpoſitu s Et ille incipiat vbi prioꝛ dimiſit. qđ ſi neſciat. pt incipe a principio. Si ꝟo aliqđ pdictoꝝ cōtingat poſt cōſecrati nē corpis ⁊ añ ꝯſecrationē ſanguīs. l' poſt ꝯſecrationē vtriuſqꝫ: tūc dꝫ ſup pleri ⁊ ꝑfici miſſa ꝑ alium diſpoſitum Si autem cōtingat hoc in ꝑlatio

ne verborum cōſecrationis corporis verbis iam in parte ꝓnūciatis. ſimili ter perficiatꝰ per alium: qui incipiat ibi Qui pridie. Et ſi illud cōtingat in cō-ſecratione ſanguīs: incipiat ibi Simi li modo. ¶ Sic etiam agēdum videtꝰ cum dubitatur. vtꝝ prior ſacerdos in ceperit v̄ba cōſecrationis ꝓferre. ⁊ nō perfecerit. ¶ Nec reputādum eſt tūc fieri iteratione̅. Quia nō intelligitur iteratū. qđ ambigitꝰ eſſe factū

Dubiū xiij Quid agendum ſi celebranti ſanguis per nares erumpat. vel fluere īcipiat

Sol. Pauſare debet reclinādo vel ſedēdo do nec fluxus ceſſet. Cauere autem debꝫ ne veſtes vel aliqua ſacra per ſangui-nem coinquinentur. recipiendo illum vel in aliquo vaſe vel pāniculo prout diſcretioni ſue melius cōuenire videtꝰ ¶ Si aūt ille fluxus reſtrigi nō poſſꝫ neqꝫ ſacerdos officium perficere. tunc agendum eſt vt in caſu dubij prece-dentis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

xiiij Quid ſi ſacerdos omittat alquid vel aliqua de dicēdis vel agēdis in miſſa.

Sol. Si obſeruet ea que neceſſario ad conſecrationem requirūtur: conſecrat: ſed tamē grauiter peccat ſi ſcienter omittat aliquid notabile ex inſtitutiōe vel cōſuetudīe eccleſie ad hoc officium requiſitum: vtputa miſſe introitū. Epiſtolam. Euāgelium. vel aliud huiōi. ¶ Si autem aliq̄d modice reputationis: vel ex negligentia aliq̄d omittat: min⁹ peccat. Diligētiſſime tamē cauere debet ne cōtingat.

Arti iii. Reſoluens. iiij. dubia que occurrunt circa dicēda. agēda. ⁊ cauēda poſt miſſe celebrationem

Dubiū i Utrū aliqua ſpecialiter ſint dicēda poſt miſſe celebrationē.

Sol. Sic: primo nāq̄ȝ et ante omnia. dicēde ſunt corde ⁊ ore. debite ⁊ deuote gratiarumactiones. Cum em̄ vt ⁊ ipē celebrās in p̄fatione proteſtatur dignū et iuſtum ſit atq̄ȝ equū ⁊ ſalutare. vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

ſemꝑ ⁊ vbiqꝫ dño gratie agãtur: qꝛ in
nullo loco vel tpe nobis beneficia ſua
cleměter largiri ceſſat. digniſſimũ. iu-
ſtiſſimum ⁊ equiſſimũ eſt: vt hoc fiat
poſt huiꝰ beneficij perceptionẽ. ⁊ tãto
diligẽtius atqꝫ deuotiꝰ: quãto int̃ om
nia beneficia homibꝰ a deo collata: il-
lud vnũ de maximis habet̃. ¶ Nõ ſo
lum aũt ideo grãs agere dꝫ celebrans
ne ꝓpter ingratitudinẽ de tãto benefi
cio grauius iudicet̃ a dño: ſed et vt de
tali grãs debitas exhibẽs: potioꝝ bñ-
ficioꝝ dignꝰ efficiatur. ⁊ p̃cipue vt ad
craſtinã celebrationẽ: vel ſaltẽ ſpũalẽ
iſtiꝰ ſacramenti ſumptionẽ ad quã ſꝑ
tenet̃ eſſe diſpoſitꝰ. p̃pꝑatioꝛ reddat̃.
Sẽꝑ em̃ celebratio p̃cedẽs. diſpoſitio
ac p̄ꝑatio eẽ dꝫ ad ſequentẽ. ¶ Magꝭ
aũt attẽdẽda ẽ in huiõi grãꝝ actõe fer
uida cordis deuotio q̃ꝫ plixa labioꝝũ

ij Vtꝝ poſt celebrationẽ aliq̃ eti- Corõ
am ſingulariter ſint agẽda

Solu. Sic: debet em̃ is qui celebrauit in oĩbꝰ

timorate. ỽtuoſe ⁊ exemplariter ſe habere. ⁊ in bonis occupationib⁹ exerciciiſq₃ ſalutarib⁹ conſolationem ⁊ delectationem querere: vt in meditando. pſallendo. orando. ſtudendo. ſcribendo legēdo. docendo ⁊ horas canonicas debite perſoluēdo. Ita vt et diabol⁹ nunq̄ eum ocioſum inueniat. ⁊ ad futura

Dubiū iij dona paratior fiat

Que ſint ſacerdoti poſt celebrationem cauenda.

Solu. Maxime cohibēda eſt lingua. ne loquatur leuia. inutilia. ſcurrilia. vel doloſa verba. Sic etiam viſus: ne videat vana. Et ſuo modo ſenſus ceteri ſunt cuſtodiēdi: p̄cipue etiam crapula ⁊ ebrietas fugiēda. ioci ⁊ ludi vitandi. ¶ Et vt hec facili⁹ fieri poſſint: ſtudēdum ē vt dicit beat⁹ Greg⁹. vt ſp̄s anim⁹ in ſuo pōdere ⁊ vigore ſeruet̄: ne poſtea eum fluxa cogitatio diſſoluat. ne vana leticia mentē ſubrepat. ⁊ lucꝝ cōpūctōis aīa p incuriā fluxe cogitatōis pdat

iiij Vltra ſtatim poſt miſſe celebrationem, ſit comedendum vel bibendum.

Sol. De iure non debet fieri. Vñ in canone. tribus. de cōſe. di. ij. dicitur. Si mane dominica portio editur: vſqȝ ad ſextā ieiunēt miniſtri qui eam ſumpſerunt. Et ſi tercia vl' quarta hora acceperit ieiunēt vſqȝ ad veſperas. ¶ Sȝ de cō ſuetudīe hoc ius nō ſeruat. ꝓpter reue rentiā tamen tāti ſacramēti: dignum eſt vt a cibo ⁊ potu abſtineat donec debite gratiarū actiones ſint reddite. et ita etiaȝ interea ſpēs ſacramētales veriſimilit̄ exiſtimētur corrupte.

¶ Capitulū Septimū de dubijs occurrentib⁹ circa materiam ad conſecrandū aptam: videlicet panem ⁊ vinum. ſex cō tinet articulos.

Arti. i. Reſoluēs ſex dubia q̄ incidūt circa panē cōſecrandū ſiue hoſtiā anteq̄ɜ ɔſecret

i Quis ⁊ qualis debeat eſſe panis: vt cō
ſecrari ⁊ ex eo cōfici poſſit corpꝰ chriſti
Sol. Debet eē triticeꝰ. aqua naturali cōfectꝰ
Dubiū et azimꝰ. id ē non fermentatꝰ
ij Quid agendum. ſi ſacerdos pcipiat pa
nem non eſſe triticeū. vel alia aqua q̄z
naturali cōfectū. aut fermētatū
Sol. Si aliqd iſtoꝝ pcipiat añ iceptionē ca
nonis. panē illum remoueat. ⁊ aptuz
apponat. Et ſine alicuiꝰ repetitiōe p
cedat. ❡ Si poſt inceptionē canonis
et ante v̄ba ꝯſecratiōis. remoueat vt
ſupra. ⁊ canonē incipiat: hoc videt̄ tu
tius ⁊ ꝯuenietius. ❡ Si poſt v̄ba cō
ſecratiōis panis. ⁊ ſiue ante ſiue poſt
cōſecrationē ſanguis: ante tamē ſum
ptionē panis: remoueat̄ ille panis. et
recipiat̄ aptus. atq̄z cōſecret̄: vt ſupra
Panis v̄o ſupra quē plata ſunt v̄ba
cōſecrationis: reuerēter tractet̄. ⁊ ſu
mat̄ a celebrante poſt ſumptionē ſan
guis vel a miniſtrāte ❡ Si poſt ſum
ptionem illiꝰ panis ⁊ ante ſumptionē

ſanguis. recipiatur de nouo panis ap
tus. ⁊ cõſecret. vt ſupra: atq; ſumatur
non obſtãte q̄ ieiunium ſit ſolutum ꝑ
ſumptionẽ panis nõ conſecrati: q̄ p-
ceptũ de ꝑfectiõe huꝰ ſacramẽti maio
ris eſt ponderis. q̄ preceptũ q̄ hoc ſa
cramẽtum a ieiunis ſumat. ¶ Si pꝰ
ſumptionẽ ſanguis: reponat nouus
panis aptꝰ vt ſupra. ⁊ nouũ vinuz. ⁊
cum repetitiõe canonis. fiat noua ꝯſe
cratio vtriuſq; atq; ſumptio: ne ſacra
mẽtum maneat imꝑfectum ¶ Si ve
ro paĩs aptus ⁊ debitꝰ haberi nõ poſ
ſet ante cõſecrationem. deſeratur miſ
ſa incepta.

Dubiũ iij

Quid agendũ ſi panis appoſitꝰ perci-
piatur eſſe corruptꝰ

Sol.

Quia paĩs corruptꝰ dicit. q̄ ſubſtãtiaz
et ſpẽm paĩs ꝑdidit. vel ex putrefacti
one l' vetuſtate. l' alio huiõi: q̄d ꝑcipi
p̃t aliaq; accidẽtia mutata ſunt Jdeo
nõ eſt paĩs. neq; ꝯſecrabil'. ¶ Si ẽgo
ꝑcipiat aliq̃ modoꝝ circa p̄cedens du-

biū expreſſoꝝ:agatur etiam eo mō de quo ibidē dictum eſt.

iiij Quid agēdum ſi panis non fuerit appoſit⁹.vel poſt appoſitionē ablatus. et nō percipiatꝛ donec veniatur ad verba cōſecrationis.

Solu: Apponatꝛ panis apt⁹.repetatꝛ canon.⁊ fiat cōſecratio illi⁹.

v Quid agendū. ſi panis ſit diſpoſit⁹ ad corruptionē:ſicut notari pt ex aliq̄li mutatiōe ſaporis vel odoris.vel ſi habeat foramen vel fracturā.aut ablata ſit aliqua pticula.vel nō ſit rotūd⁹ vt moris eſt.vel habeat maculam aut aliū defectū conſimilē

Sol. Si aliq̄s iſtoꝝ caſuū occurrerit ⁊ pcipiatur ante cōſecrationē:ꝓpter reuerentiā ſacramēti remoueatur panis ille. et apponatꝛ alius apt⁹ Si aūt ali⁹ haberi nō poſſit. pcedatꝛ nihilomin⁹ i miſſa ⁊ pficiatꝛ niſi defect⁹ i pane adeo notabilꝛ fuēit q̄ gñue ſcādalū aſtātiū timēdū ſit ſi pcedatꝛ. Si vo poſt ↄſecratio

nem percipiatur talis defectus: aut ī ipſa cōſecratione procedatur ꝛ perfi‑ciatur officium.

vi Dubiū Utrum in aliquo caſu ſacerdos licite poſſit legere vel cantare miſſam ꝛ nō conſecrare panem. ſiue conficere cor‑pus chriſti

Sol. In nullo caſu licet. Grauius em̄ peccat preſbyter criminoſus q̇ ſe celebrare ſi‑mulat ꝛ nō celebrat. q̄ȝ ſi celebraret. Prorſus itaqȝ falſa remedia ſūt abij‑ciēda: q̄ ſunt veris periculis grauiora

Arti. ii. Reſoluēs octo dubia que occurrunt circa panem cōſecratuȝ ſiue corpꝰ chri‑ſti ante ſumptionē

i Utrū ſacerdos cōſecrans panem. tene‑atur ſumere.

Sol. Quotiens ſacerdos conſecrat: tenetur ſumere.

ij Utrū in p̄dicto caſu teneatur ſemꝑ to‑tum ſumere

Sol. Nō ſemꝑ tenet̄. Si em̄ ſacerdos conſe‑cret plures hoſtias ꝑ viatico īfirmo

rum reſeruãdas. vel aliis ꝓtũc diſpẽ
ſandas: non tenet niſi vnam ſumere.
¶ Si etiam aliqs ſub miſſa incideret
in infirmitatem vbi imineret pericu-
lum mortis. et nõ haberet alia hoſtia
cõſecrata. debet ſacerdos illam quam
ipſe ſumpturꝰ erat totam. diuidẽ. ⁊ p
Dubiũ tem ĩfirmo dare. ¶ Si etiã poſt ſum
ptionẽ ſanguĩs ⁊ ablutiõis reperiret
aliqua notabibilis pticula hoſtie cõſe
crate vel tota hoſtia conſecrata. reſer
uari debet ⁊ non protunc ſumi: vt in-
fra tangetur.

iij Quid agẽdum. ſi dephendant alique
particule ſup corporali. palla. vl' pate
na. q̃ de hoſtia cõſecrata ſint reſolute.

Sol'. Diligẽter recolligãtur ⁊ ſumãtur cum
hoſtia ſumẽda vel ſanguine ante ſum
ptionẽ ablutionis

iiij Quid agẽdum. ſi ꝓpter frigus aut ali
am cauſam accidẽtalez. hoſtia vel ps
eiꝰ ceciderit in calicem de manu ſacer
dotis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Capitulum vij.

Sol. Si tota hoſtia inciderit: nihil iterādū eſt: ſ; obſeruatis ceteris obſeruādis: ſumat ſimul cū ſanguine. ¶ Si vero pars aliqua in manu remāſerit. frangatur illa. ⁊ ps vna mittat in calicē ⁊ procedat vlteri⁹ more cōſueto.

v. Quid agendū: ſi ceciderit hoſtia ꝯſecrata vel ps ei⁹ ſup terrā. vel lapidē. vel pannū. aut aliud cōſimile

Sol. Statim reuerēter leuetur. ⁊ reponat illuc vñ cecidit. perquiraturq; diligent ſi alique pticule de hoſtia reſolute ibi remāſerint: que cōſimilit leuētur. De inde loc⁹ vbi hoſtia iacuit radatur. et abraſa cōburantur. cineresq; in ſacrario reponātur. Et ſi loc⁹ nō poſſit cōueniēter ſtatim radi circūſignet. ⁊ cooperiatur ne pedib⁹ tāgatur donec cōmode radi poſſit. Si vo ſup pannū veſtem: aut aliud huiōi ceciderit. diligēter excutiatur ps illa vbi iacuit ſup corpale vel patenā. poterit inſup lauari. ⁊ aqua lutionis in piſcinā mitti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Et vbi occurreret caſus. ꝙ ſacerdos nō poſſet ꝯueniēter vel ſine graui ſcā dalo leuare. vel ſi eſſet periculū in mora. vt timeretur ꝙ aīal brutū aut puer ſumeret. vel pedibꝰ cōculcaret. vel aliud huiōi: tūc debet reuerēter leuari a miniſtrāte. vel alio etiam laico ſi nō aſſit aliꝰ ſacerdos: ⁊ porrigi ad manū celebrantis.

vi Quid agēdum. ſi ſacerdos caſualit tangat hoſtiā cum naſo. mēto. barba. veſte. vel alio huiōi

Sol. Si notabiliter tetigerit ita vt veriſimiliter timeri poſſit ꝙ aliqua ꝑticula minima hoſtie ibidem māſerit adherēs. ſtatim poſt ſumptionē hoſtie vel ante ſi cōmode fieri poſſit. fricetur cū extremitate patene ſuꝑ corꝑale illa ꝑs naſi. menti. vel illiꝰ quo tacta fuit hoſtia. Deinde excutiatur corꝑale ſuper patenam. ⁊ ſi aliquid ibi appareat de hoſtia. ſumat vel mittat in calicē. ⁊ ſumat cū ſanguīe. ⁊ nihilominꝰ pꝰ ablu

tionē digitoꝝ. diſcrete lauetur vel hu
mectetur cum digito eadem ps rei cō
tacte. ⁊ abſtergatur cum pāniculo ab
ſterſiuo q̄ calix abſtergi ſolet. ¶ Si
cum veſte aut alio conſimili tetigerit
excutiatur ps illa ſup patenā vel cor‑
porale. ⁊ agat̄ vt ſupra.

vij Quid agēdum ſi hoſtia conſecrata. per
ventū vel aliq̄ alio modo fuerit amo‑
ta de altari ⁊ amiſſa.

Sol. Fiat diligētiſſima perquiſitio ad inueni
endum hoſtiam. que ſi inuēta fuerit.
reuerēter reponat̄. ⁊ ꝓcedatur in miſ

Dubiū ſa. ¶ Si xo inueniri nō poſſit. accipi
atur noua hoſtia. reincipiat̄ canon et
cōſecretur: deinde procedatur modo
conſueto.

viij Quid agēdum: ſi cum ſumēdum eſt ſa‑
cramētum: corpus chriſti miraculoſe
appareat ſub ſpecie carnis vel pueri l̄
aliqua alia: nō cōuenienti humane re
fectioni.

Sol. In tali caſu nō eſt ſumēdum. Nec ꝓpt̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

hoc ſacerdos efficitur trãſgreſſor pre-
cepti: quo mãdatur vt ſacerdos cõſe-
crãs ſumere debeat cõſecratum: quia
que miraculoſe fiunt. legibus nõ ſub-
duntur.

Arti. iii. Reſoluẽs ſeptem dubia circa panem
conſecratum ſiue corpus chriſti: poſt
ſumptionẽ occurrẽtia

i Quid agendũ ſit. ſi in ſumptõe ſangui
nis remaneat pars hoſtie in fundo ca
licis.

Sol. Cauẽdum eſt ne ĩfundat vinum vt cũ
illo ſumatur: quia ſi cum vino ſumere
tur. ex quo vinum citi⁹ deſcẽderet in
ſtomachum ⁊ pueniret deſcẽſum illi⁹
partis hoſtie: tũc iam ſolutum eſſz ie

Dubiũ iunium. ⁊ ita ſacerdos nõ ieiunus ſu-
meret: qđ in hoc caſu fieri nõ debet: cũ
aliud ⁊ facile remedium haberi poſſit
hoc videlicet: vt digito cõſecrato du-
catur illa ps ad labium calicis. ⁊ inde
ſumatur: poſtea digit⁹ ſugatur ⁊ ab-
luatur cũ vino. ⁊ illud etiã ſumatur

ij Quid agendũ. ſi poſt ſumptionem ſanguis repiant alique pticule ſiue reliq̄e reſolute de hoſtia.

Sol. Si certum ſit q̄ ſint reſolute de hoſtia cõſecrata. ⁊ reperiãtur añ ſumptionẽ ablutiõis: ſtatim ſumãtur ¶ Si poſt ſumptionẽ ablutiõis reperiãtur. ⁊ ſit aliqua ita magna q̄ poſſit abſq̄ periculo tractari ⁊ reſeruari: tũc reſeruet vſq̄ ad primã celebrationẽ. in q̄ cum hoſtia ſumat: niſi graue ſcãdalum timeat euenire ex reſeruatiõe. ¶ Si autem oẽs ſint adeo parue q̄ abſq̄ periculo tractari ⁊ reſeruari non poſſint: tũc ſumãtur. nõ obſtãte q̄ prius ſumpta ſit ablutio: q̄ꝛ q̄diu ſacerdos eſt ĩ actu pfectiõis ſacramẽti ⁊ recollectionis reliquiarũ. quicq̄d fit: dicitur fieri mox ⁊ incõtinẽti. nullo actu cõtrario intermedio. id ẽ quaſi ſimul ſumẽt oĩa anteq̄ꝫ cenſeat non ieiun⁹ ¶ Ubi etiã ſolutũ eſſet ieiuniũ. non obſtaret. q̄ꝛ preceptũ de pfectiõe ſacramẽti mai⁹ ẽ

vt ſupra patuit. ¶ Cautum tñ videt̃
vt ante ablutionẽ reliquie diligẽter ꝑ
quirãtur ⁊ recolligẽtur atqꝫ ſumãtur
¶ Si ṽo dubium ſit vtꝝ reliquie iſte
reſolute ſint de hoſtia conſecrata vel
nõ conſecrata. agatur vt dictũ eſt: cũ
hac tamẽ generali intẽtione ac cõditi
one. ſi ſint cõſecrate.

iij Quid agẽduz ſi poſt ſumptionẽ ſangui
nis reperiat̃ aliqua hoſtia integra.

Solu. Si certum ſit ꝙ ſit cõſiderata ⁊ repiat̃
ante ſumptionẽ ablutiõis. ſtatĩ ſumi
poteſt: vel reſeruari. ¶ Sic etiã agen
dũ eſt. ſi ſupmãſerit aliq̃ hoſtia de eis
quibꝰ alij cõicauerũt. ¶ Si poſt ſum-
ptionẽ ablutionis inueniat̃: reſeruet̃
pro viatico. vel in ſequẽti celebratiõe
ſumat̃. ¶ Si ṽo dubiũ ſit an ſit conſe

Dubiũ crata: agat̃ eodẽ mõ: cum hac tñ cõdi-
tiõe: ſi ſit cõſecrata.

iiij Quid agendum: ſi quis poſt ſumptio-
nem corporis chriſti ſtatim patiatur
vomitum.

Capitulum .vij.

Sol. Reuerēter recolligantur ſpēs panis ſi
diſcerni poſſint. ⁊ reponātur in ſacra
rio. vel ſumātur ab aliquo. ſi ſaltem aſ
ſit aliquis ad ſumendū diſpoſit⁹ abſ-
qȝ nauſea. ⁊ ea in quib⁹ innēte fuerint
ſpecies: cōburant. ⁊ cineres ī ſacrario
recondantur.

v Quid agēdum: ſi q̇s poſt ſumptionem
ex infirmitate ſtatī emittat ꝑ ſeceſſuȝ
quod ſumpſit

Sol. Recolligātur ſpēs. ⁊ fiat ſicut ī caſu p̄-
Dubiū cedētis dubij.

vi Quid agēdum: ſi hoſtia conſecrata ⁊
reſeruata reperiatur putrefacta. vel
aliunde corrupta

Sol. Reuerēter tractet̄. ⁊ ī ſequēti miſſe ce
lebratione ſumatur poſt ſumptioneȝ
ſanguinis. ¶ Si vero ſumi non poſ-
ſit: recondatur in ſacrario.

vij Quid agēdū. ſi hoſtia ꝯſecrata come
ſta fuerit a mure vel alio bruto aīali.

Sol. Si aīal illud ſtatī appꝛhēdi poſſit: aperi
atur corp⁹ ei⁹. ⁊ diligēter perq̇rat̄ tā ī

ore q̄z in itestinis si aliq̄ spēs iuenirí possint q̄ si iueniant. recolligātur ꝛ recondant̄ ī sacrario. Corpus vō aīalis cōburat̄. ꝛ cineres silr̄ recondātur.

Arti. iiii. Resoluēs. xiiij. dubia circa vinū priusquā cōsecretur incidētia

i Dubi. Nō et q̄le debeat eē vinū: vt sit aptū ad cōsecrandū.

Solu. Dz eē vinū vitis de vua expssuz Et iō nō pt h̄ sacrm̄ cōfici in

Aqua vinata seu aqua supfusa sup aceruos vuarū post vinū expssum qꝛ nō ē vinū

Agresto: id ē succo de vua īmatura expsso

Aceto.

Vino Malogranatarū Mororū Cerasorū qꝛ nō ē vinū Vitis adhuc in

vua ɔtēto: qꝛ nō ē expssuz de vua vn̄ mag᷑ hz rōez comestibil' q̄z potabil'

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Capitulū.

ij Quid agēdum: ſi loco vini fuerit aqua vel ali⁹ liquor poſit⁹ in eodē

Sol. Si ſacerdos hoc ꝑcipiat ante ꝯſecrationē panis: ⁊ vinum habere non poſſit. miſſam deſerat imꝑfectam. Si autē vinum habere poſſit. effundat priorē liquorem. ⁊ imponat vinū cum aqua ꝓcedatq; vlteri⁹ nihil repetēdo. Si vero ꝑcipiat poſt cōſecrationē panis et ante cōſecrationē calicis. ⁊ vinum nō poſſit habere. ꝓcedat nihilominꝰ corp⁹ chriſti ſumēdo abſq; ſanguīe. et miſſam terminādo. ¶ Sȝ ſi poſſit habere vinum: effundat liquorem. ⁊ preparet calicem vt ſupra. procedatq; ad cōſecrationem calicis. Incipiēdo ibi. Simili mō: nihil repetēs de prius lectis ¶ Si aūt ꝑcipiat hoc poſt cōſecrationem calicis ⁊ añ ſumptionem atq; diuiſionem hoſtie: tūc effundat illum liquorem in aliud vas: q̇ poſtea ꝓpt̄ reuerētiam ꝟboꝝ ꝯſecrationis ſuꝑ ipm prolatoꝝ. mittat in piſcinā Imponat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

qꝫ vinū aqua mixtū in calicē. quo facto. accedat ad cōſecrationē ſanguis reincipiēdo ibi. Simili mō. ꝛ deinde ꝓcedat more conſueto. Ubi ꝟo vinum haberi non poſſet. ſumendū eſt corpꝰ abſqꝫ ſanguie: vt ī caſu p̄cedēti. Et ita etiā in ſequenti bꝰ agendū eſt. ſi vinū haberi nō poſſit. ❡ Sed ſi hoſtia ſit diuiſa. ꝛ ps miſſa in calicē. tūc caute extrahat illā ptē. ꝛ reponat ſup patenā. ꝛ liquorez effundat ī aliud vas. quē poſtea ſumat poſt ablutionē: vel ī ſacrario recōdat. ꝓpt̄ reuerētiā hoſtie ꝯſecrate īpoſite in ip̄m. Deinde īponat vinū cū aqua. ꝛ reincipiat vbi priꝰ: ꝓcedēdo ad ꝯſecrationē ſanguis. Et qꝛ illa ps hoſtie que extracta eſt de calice non p̄t bene tractari ꝓpter humectationē: ideo capiat aliā ptē hoſtie nō humectatā. et cū ꝟbis ac ſignis ꝯſuetis mittat in calicē. ptē ꝟo humectatā ſumat cū alia pte nō humectata. et ꝓcedat vlteriꝰ more ſolito. ❡ Si ꝟo p̄dictū liquorē ꝑcipiat poſt ſumptionē corpis: an̄ tn̄ ſumptionē ꝛ guſtationē iſtiꝰ liquoris indebiti: tūc ſicut prius extrahat ptē hoſtie miſſam in calicē. ꝛ reponat ſup patenā. ꝛ faciat cū liq̄re vt priꝰ. Imponatqꝫ vinū cū aq̄. ꝛ ꝯſecret ſāguinē. reīcipiēdo

vt ſupra. Et vbi facienda ſunt ſigna ſuꝑ calicem
cum hoſtia anteq̄ȝ dicitur. et etiam cum dicitur
Pax dn̄i ꝛc. faciat ſigna illa abſq̄ȝ hoſtia ſuꝑ ca-
licem: In ceteris procedat more ſolito: tādem ſu
mat partem hoſtie humectatā ꝛ poſtea ſangui-
nem. ꝛ miſſam perficiat vt cōſuetum eſt. ¶ Sȝ
ſi liquorem illum ſumere inceperit. ꝛ adhuc ī ore
teneat vel partim deglutierit: dūmodo pars ho
ſtie in calice remanſerit. emittat diſcrete ex ore in
aliud vas. ꝛ extrahat partem hoſtie. ꝛ agat cū li
quore ꝛ ceteris vt in caſu precedenti. ¶ Si au-
tem etiam partem hoſtie in os ſuſceperit nō ta-
men trāſglutierit: diſerete ꝛ caute totuȝ emittat
ex ore ī calicē: deīde extrahat ꝑtē hoſtie vl' ꝑticu
las eiꝰ ſi ī ꝑticl'as reſoluta fuerit. ꝛ faciat ī ceterꝭ
vt ſupra. ¶ Si vero partem hoſtie cum liquo-
re ſumpſerit: tunc niſi graue ſcādalum timeatur
apponēda eſt alia hoſtia ꝯſecranda. ꝛ calix cum
vino ꝛ aqua p̄parādus. ꝛ reincipiēdum eſt a ca-
none. ꝛ vtrunq̄ȝ conſecrādum atq̄ȝ ſumendum.
¶ Sed ſi graue ſcādalum timeatur ex appoſiti-
one noue hoſtie: tūc ſolum p̄paretur calix cū vi
no ꝛ aqua. ꝛ incipiatur ab illo loco. Simili mō:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

et cōcludatur cum iſtis ꝟbis: hec quo
tienſcūq; feceritis in mei memoriam
facietis. ⁊ ſtatim ſanguis ſic cōſecrat⁹
ſumatur ¶ Nec obſtat ī iſtis caſib⁹:
ſolutio ieiunij: qꝛ preceptū de ꝑfectio
ne ſacramenti maius eſt. q̄ȝ preceptū
de ieiunio: vt ſupra dictum eſt. ¶ In
omnib⁹ etiam dictis caſibus cum tali
cautela ⁊ diſcretione agendum eſt: vt
quātum fieri poterit: ſcādalum euite-
tur ¶ Vñ neq; hoſtia neq; calix iterato
eleuari debet: ſi pri⁹ facta fuerit eleua-
Dubiū tio.

iij Quid agendum. ſi impoſitum ſit vinū
corruptum

Sol. Quia vinum corruptum ſpeciem vini
atq; ſubſtātiam amiſit: ſicut mutatio
accidētium demonſtrat. Ideo nō eſt
cōſecrabile. Cum ergo percipitur eſſe
corruptum aliquo modorū expreſſorū
in precedēti dubio: agatur vt ibidem
expoſitum eſt.

iiij Quid agēdum. ſi vinum nō ſit impoſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

tum calici. neqꝫ aliquis aliꝰ liquor. ſed
dimiſſus ſit vacuus

Sol. Quā cito percipit. imponēdum eſt vi-
nū aqua mixtum. ⁊ vlteriꝰ ꝓcedendū
¶ Si autem vinū haberi nō poſſit. et
fuerit ante cōſecrationem panis. tunc
miſſa deſerat impfecta. ¶ Si vō cōſe
cratio panis facta ſit. ꝓcedat in miſſa
vt circa ſecūdum dubium huiꝰ articu
li tactum eſt.

v Quid agēdum. ſi vinum ſit diſpoſitum
ad corruptionem nō tamen corruptū
vt ſi aceſcat. vel ſi ſit pendulū. aut feti
dum vel immūdum. aut alium ꝯſimi
lem habens defectū

Sol. S percipiat ante cōſecrationeꝫ calicis.
remoueatur ⁊ apponat vinū aptum:
ſi haberi poſſit. Si autem haberi nō
poſſit. vel ſi ꝑcipiat poſt cōſecrationē
ꝓcedat ⁊ perficiatur officiū

Dubiū vi Utrum in muſto poſſit ꝯfici hoc ſacra
mentum.

Sol. Poteſt cōfici: ſed nō debet ſi nō ſit defe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

catũ vel purificatũ. niſi neceſſitas co-
gat. qua cogēte. poſſet etiam exprimi
de vua in calicē.

vij Utrum vino conſecrādo poſſint vue inte
gre permiſceri

Sol. Hoc fieri nō debet qm̄ ꝓhibitum eſt. vt
habet̄ de cōſe. di. ij. didicim⁹ Necꝫ per
miſceri debet muſtum ex vua preſſum
Dubiũ in calicem.

viij Utrum cōfici poſſit hoc ſacramētum ī ne
ctare ſiue vino cōdito. aut ꝑ ſpēs aro
maticas colato.

Sol. Quādiu natura ꝛ ſpēs vini manet. pt
cōfici. nō tn̄ fieri dꝫ. niſi ī caſu neccitat̃.

ix Utrum poſſit confici in vino puro abſqꝫ
cōmixtione aque.

Sol. Poteſt: ſꝫ nō dꝫ Unn̄ ſi ſacerdos an̄ cō-
ſecrationē dephendat aquā nō eſſe cō
mixtā. ſtatim cōmiſcere debet

x Que ꝛ qualis debet eſſe aqua que vino
permiſcēda eſt

Sol. Aqua debet eſſe naturalis ſiue elemēta
ris ꝛ pura.

xi Quāta debeat aqua vino admiſceri.

Sol. Tam modica debet imponi. vt vinum in ſua natura ⁊ ſpecie poſſit ꝑmanere Si em̄ a natura ſua mutaretur: non poſſet cōfici. Vn̄ vna gutta aque q̄n tumcūq; parua: dūmodo debito tem-pore fuerit īpoſita vt poſſit fieri mix-tio. ſufficit. ⁊ precipue ſi vinum ſit de-bile.

Dubiū xij Vtꝝ ſufficiat ꝙ aqua fuerit admixta vino adhuc exiſtēti in dolio

Sol. Nō ſufficit Quia em̄ cōmixtio illa ſa-cramētalis eſt. Jdeo fieri nō debet an teq; myſteria inchoētur: vel fiat p̄pa-ratio ad inchoādum. ⁊ ad tardius im minēte oblatione: vt poſſit fieri trāſ-mutatio aque in vinū

xiij Vtꝝ quis licite poſſit nō ꝯſecrare vi nū: facta cōſecratione panis.

Sol. Nō poteſt licite. perfecta em̄ debent eē ſacramēta. Chriſtꝰ autem hoc ſacra-mētum ſub ſpeciebꝰ panis ⁊ vini īſti-tuit: vnde vtrūq; offerri. conſecrari.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

et ſumi debet.

xiiij Quid agēdum. ſi ſacerdos deprehen-
dat vinum eſſe cōgelatum in calice cū
vult cōſecrare.

Sol. Sacerdos curam adhibere debet vt re-
ſoluatur. vel ꝑ applicationem pruna-
rum. aut pāni calefacti. vel manuū ca
lefactaꝝ aut ꝑ infuſionem vini calefa
cti: vt recipiat rōnem actualem pot⁹.
Si tamē non reſolueret. nihilomin⁹
poſſet cōfici: quia ꝑ cōgelationem na-
tura vini nō eſt corrupta. Hoc tamen
caueri debet quātum fieri pt

Arti.v. Reſoluēs octo dubia q̄ circa vinū con
ſecratū ſiue ſanguinem chriſti añ ſum-
ptionem occurrūt.

i Dubiū Quid agēdum. ſi ſacerdos poſt cōſecra
tionem recolat vel deprehēdat aquā
nō fuiſſe admixtā vino: vtꝝ videlicet
adhuc debeat admiſcere

Sol. Nullo mō debet aquam vino conſecra
to admiſcere: qꝛ ſequeret corruptio ſa
cramēti ad minus in aliqua parte: qđ

caueri debet. ſi fieri poſſit. Sʒ pcedat ſine admixtiōe aque. Admixtio enim aque nō eſt de neceſſitate cōſecratiōis ſed cōſecrātis

ij Utrum ſacerdos ſemꝑ teneatur ſume-re ſanguinem

Sol. Quotieſcūqȝ cōſecrat tenet ſumere. ni-ſi irremediabile impedimentū ſupue-niat. Si tn̄ aliꝰ ſacerdos nō celebrās cōmunicādo ſumat corpꝰ chriſti. talis nō debet ſumere ſanguinē ſed vinum nō ꝯſecratū poſt ſumptionē corpis

iij Quid agendū. ſi ſacerdos ex quacunqȝ

Dubiū causa nō poſſit ſumere vinū. ⁊ ita etiā neqȝ ſanguinē ſumere valeat.

Sol. Si ſacerdos ſciat vel ꝓbabilit̄ timeat ꝙ nō poſſit abſqȝ nauſea ⁊ ꝑiculo vo-mitus vel alio incōuenienti. tm̄ vini ſu mere quātum ad cōſecrationē nccāri um eſt: nō debet celebrare. ¶ Et ſi miſ ſam inceperit ⁊ nondum cōſecrauerit corpꝰ inceptam deſerat. ¶ Si autem poſt conſecrationem corporis ⁊ ante

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

cõſecrationem ſanguis ſentiat vel ti-
meat ſe nõ poſſe ſumere ſanguinẽ ꝓpt
nauſeam ex inſpectione vel odore vini
conſecrãdi vel alio huiõi accidẽte. nõ
debet ꝯſecrare ſanguinẽ. Sʒ debet ꝑ
cedere ſicut in illo caſu vbi poſt cõſe-
crationem panis calix dephendit̃ va-
cuus vel liquore nõ ꝯſecrabili parat⁹.
et non pt vinũ debitũ haberi ad cõſe-
crãdum. put tactũ eſt superi⁹ articu-
lo. iiij. in ſolutiõe ſecũdi dubij. ¶ Si
vero poſt ꝯſecratiõe ſanguis ꝛ pci-
pue circa temp⁹ ſumptiõis ei⁹ hoc ſen
tiat vel timeat: tuti⁹ eſt ꝙ nõ ſumat ſʒ
reuerenter atqꝫ diligent̃ reſeruet vſqꝫ
ad ꝓximã celebratiõnẽ. In q̃ poſt ſan
guinẽ tũc cõſecratũ ꝛ ſumptũ. ſumat
iiij Quid agẽdũ. ſi cũ ſumi Cillũ reſuatũ
dʒ ſanguis. ſpẽs vini ſit cõgelata
Solu. Fiat reſolutio aliquo modoꝝ tactoꝝ ſu
perius circa dubium. xiiij. articuli. iiij.
hoc tamen obſeruato. ꝙ nullo modo
ſuperinfunditur vinũ caleſactum: ea-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

dē rōne qua nō debet admiſceri aqua vino cōſecrato: vt circa primū dubiū
Dubiū huiꝰ articuli dictū eſt.
v Quid agendū: ſi muſca vel aranea aut aliud huiōi ceciderit ī ſanguinē.
Sol. Animal illud caute debet capi. ⁊ diligē ter lauari ⁊ cōburi. ⁊ ablutio cum cineribꝰ in ſacrarium mitti. ¶ Et ſi abſ ꝗ horrore ⁊ periculo ſumi poſſit ſanguis: ſumať more cōſueto. Si autem propter horrorem vel periculum vel timorem vomitꝰ ſumi nō poſſit: tunc debet effundi in aliud vas ad hoc aptum. ⁊ cum reliquijs reſeruari. Nihil em̄ abbominabile ſumi debet occaſione huiꝰ ſacramēti. ¶ Et tūc ne ſacramētum maneat imꝑfectum: debet aliud vinum aqua mixtum in calicē poni. ⁊ vlteriꝰ procedi eo modo quo ſuperius circa ſecūdum dubium. articuli iiij. expreſſum ē: ſcdm ꝙ ante vel poſt ſumptionem corporis hoc deprehenditur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

vi Quid agēdum: ſi ſacerdos añ ſumptionem ſanguinis deprehēdat venenum eſſe īmiſſum.

Sol. Nullo mō debet ſumere: nec alteri dare ne calix vite: vertatur ī mortem. Sȝ debet infundere in aliud vas aptum. et vlterius procedere: modo in precedenti dubio expreſſo

vij Quid agēdum: ſi ſanguis effundatur per negligētiam nō ex toto: ſed in p̄te. aliq̄d ſtillauerit de calice

Sol. Quocūqȝ ſanguis ceciderit extra calicem: ſtatim ⁊ reuerēter recolligat diſcretiori modo quo fieri poterit. ⁊ ī calicem refundat. ¶ Si autem recolligi nullaten⁹ poſſit: cito lambatur vel ſorbeatur aut ſugatur p̄ ſacerdotē: ne vel defluat. vel imbibatur rei ſup̄ quā cecidit. Nec obſtat ſi nōdum ſumpſit corp⁹ chriſti: q̄r neceſſitas hic cogit vt ſanguis ſumat̄ ante corp⁹ ¶ Ubi vero ſacerdos nō poſſet hoc tam celeriter facere. vel vbi de hoc graue ſcāda-

lum timeretur ſi ipſe hoc faceret: tunc p̄t ⁊
debet miniſtrās ad miſſam. ſi ſaltē ſit diſpo
ſit⁹ ad minus ꝑ verā cōtritionē ⁊ ꝓpoſitū
cōfitendi ⁊c. hoc facē Et ꝑcipue. ſi celebrās
ꝟbo vel ſigno id iubeat. Et ſi miniſtrās nō
fuerit diſpoſit⁹. poterit ⁊ debet h̄ ali⁹ diſpo
ſit⁹ facere: etiā ſi ſit laic⁹: neceſſitate ad hoc
cogente. Meli⁹ eſt em̄ id facē q̄ꝫ ꝙ enormis
irreuerētia fieret ſacramēto: vtputa ꝙ ca-
nis vel aliud aīal incipiat lambere vel deſu
per mingere. aut ꝙ pedib⁹ cōculcet̄. aut alia
huiōi irreuerētia abominabilis contingat.
¶ Si ꝑterea ſanguis ceciderit ī terrā vel
ſuꝑ tabulā aut aliud huiōi: poſt actionē co
rū que iā dicta ſunt. radat̄ loc⁹ quē tetigit.
et qđ abraſum fuerit cōburat̄. ⁊ cinis intra
altare vel ſacrariū recondat̄. ¶ Si autem
lintheū altaris vnū vl̄ plura tetigerit: fiat
poſt ſupradicta. trina lotio illi⁹ vel illoꝝ cū
aqua mūda calice ſuppoſito: vt in illū aqua
ablutionis recipiat̄: que poſtea ſumat̄ a ce-
brāte vel miniſtrāte Si tñ̄ ꝓpter nauſeam
ſumi nō poſſit: recondatur iuxta altare vel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

mittatur in piſcinā. ¶ Sic etiam agēdum eſt. ſi ſuper veſtem conſecratam ſanguis ceciderit. vel illam tetigerit. ¶ Si vero veſtem nō conſecratā tetigerit. poſt trinam ablutionē factā. reſcindatur illa pars veſtis. ⁊ in altari vel ī ſacrario cum reliquijs reponatur. vel cōburatur: ſi ſacerdoti hoc magis expediēs videatur. ⁊ cineres recōdātur vt ſupra. ¶ Tutum etiam eſt vt veſtis illa non aſſumatur in vſum priorem. ſed vel veſtis cōſecranda ex ea fiat: vel recondatur: aut cōburatur vt ſupra. ¶ Silī mō agendū videt̄ ſi ſanguis tetigerit capillos ł barbā ſacerdotis. Fienda ē em̄ ablutio vt ſupra et abraſio capilloꝝ vel barbe. ⁊ poſtea cōbuſtio vt ſup̄. ¶ Si āt tetigerit caput vel faciē aut aliā ptē corpis nudā ſufficit ꝙ diligēt ⁊ diſcrete lauet̄. ⁊ de ablutōe fiat vt ſ.

Dubiū viij

Quid agēdū ſi ſāguis ex toto effūdat̄: ita ꝙ nihil peit⁹ maneat ī calice qđ ſumi poſſit

Sol. Si de effuſo aliq̄d recolligi poſſit. vel
lambi vel ſorberi aut ſugi: agendum ē
vt in ſolutiōe precedētis dubij tactū
eſt. ¶ Si autē nullum iſtoꝝ fieri poſ
ſit: ne ſacramētum maneat imꝑfectū:
preparādus eſt calix de nouo cum vi
no ⁊ aqua. et vlteriꝰ procedēdum ē ſi-
cut ī caſu quo calix poſt cōſecrationē
corꝑis vacuꝰ deprehēdit̄. vel inepto li
quore ꝑparatꝰ: vt ſuperiꝰ. arti. iiij. cir
ca reſolutiōes ſecūdi ⁊ quarti dubioꝝ
expreſſum eſt

Arti. vi. Reſoluēs ſex dubia q̄ circa ſanguinez
poſt eiꝰ ſumptionē occurrūt.

i Quid agendū ſit: ſi ſacerdos poſt ſum
ptionem ſanguis deprehēdat aliquā
guttam adherere in orificio calicis. vl'
exteriꝰ in pede aut alia parte calicis.

Sol. Si certꝰ ſit ꝙ illa gutta ſit cōſecrata: q2
videlicet ſcit ſe poſt ꝑparationem cali
cis diligēter abſterſiſſe tam exteriꝰ q̄z
etiam interius ab illo loco vbi ſtat vi
num infuſum: tūc debet ſumere illam

guttam ante ſumptionem ablutiōis.
Dubiū ¶ Si autem ſit dubi⁹ an ſit cōſecrata
ſumat ſub hac generali intētione ꝛ cō
ditione: ſi ſit cōſecrata. ¶ Si vo cert⁹
ſit ꝙ non ſit cōſecrata: ſumat cum ab
lutione. vel poſtea vel abſtergat. ſi ex
teri⁹ adhereat. ¶ Quomodo aūt ha
beri poſſit ꝓbabilis certitudo ī tali vl'
alijs caſib⁹ conſimilib⁹. patebit ex ca
pitulo ſequēti. articu. i. circa reſolutio
nem. xiij: dubij ꝛ ſequentiū
ij Quid agēdum: ſi poſt ſumptionē ſan
guinis deprehēdat ſacerdos aliquam
guttam vel liquorez ſpeciei vini adhe
rere caſule vl' manipulo: aut alteri hu
iuſmodi
Sol. Si certus ſit de cōſecratione iſti⁹ gutte
vel liquoris: lambat vel ſugat. ꝛ ꝓce
dat vt ſuperi⁹ in ſolutione ſeptimi du
bij. articuli p̄cedētis dictū eſt. ¶ Si
dubitet. faciat hoc ſub ꝯditione: vt cir
ca precedēs dubium dictum eſt. Si
certus ſit ꝙ nō ſit cōſecrat⁹ liquor ille

Dubiũ iij

vel gutta. tũc nõ eſt curandũ de tali
Vtrum ſtatim poſt ſumptionẽ ſanguis
debeat fieri ablutio digitorum ſuper calicẽ
Ex quo enim adhuc in calice remãſit ali
qua ſpẽs vini: vtputa humor quidaʒ
ſiue humiditas ſub qua ſanguis cõti-
netur: tales ſpẽs ſi vinum ſuperinfun
dat. corrumpẽtur. et ſic ibi deſinet eſſe
ſanguis chriſti. Quid igitur agendũ: vt
ſumi poſſint abſque corruptiõe?

Solu.

Circa hoc ſacramẽtum. de poſſibilibus
agẽdum eſt. et pro maiori reuerẽtia tan
ti ſacramẽti cõuenictius. Nõ eſt autẽ
poſſibile vt ſpẽs ſacramentales circa
huius ſacramẽti celebrationẽ diu mane
re poſſint incorrupte. imo neceſſe ẽ: vt
cito corrũpantur. Cum enim poſt ſum
ptionẽ in ſtomachũ deſcẽdũt. nõ diu
perſiſtere põt incorrupte: nõ ſolũ propter
ſubſequentẽ debite ablutõis ſumptio
nẽ: ſed et propter permixtionẽ humorum in ſto
macho etiã ieiuno preexiſtẽtium. Sic
etiam in deſcẽſu ad ſtomachum ſi ſint

in parua aut modica quātitate. corrūpun-
tur ꝑ admixtionē humoris ſaliual'. Et pa-
ri rōne etiā in ore: ꝑſertim cū poſt deſcēſuz
ſanguis adhuc remaneat in ligua ꝛ ore hu
miditas ſacramētalis: quam humor ſaliua
lis qui maior ē corrumpit. ¶ Ab extra q̊ꝫ
hoc idem qn̄qꝫ neceſſario cōtingit. Nam ſi
poſt cautam etiam ſanguis ſumptionez nō
fiat abſterſio vel ablutio calicis: nihilomi-
nus humiditas in calice remanēs ꝑ exhala
tionē ſiue circūſtantē aerem corrumpetur
et deſinet ibi ſanguis. ¶ Idem etiam cōtin
git circa exteriorem ſuperficiem calicis ī ea
parte qua applicatum fuit inferius labium
ſacerdotis. Certum enim ē: ꝙ labio illo hu
mectato humiditate ſacramētali: etiam di-
cta pars calicis tacta humectatur. Sic ita
qꝫ caueri nō poteſt: quin ſpēs ille ſacramen
tales corrumpātur. ꝛ deſinat ibi eſſe ſacra-
mentum. ¶ Abijcienda eſt igitur peni-
tus omnis ſcrupuloſitas: vbi ineuitabi-
lis occurrit neceſſitas.

Cōuenientiori tamē modo ꝛ decentiori: vt

diximus. agendum eſt. ¶ Et vbi occurrit
diffultas. ſemper accipiendum eſt illud qđ
min⁹ habet de periculo. Non autem videt
modus cõueniens ꝙ cum lingua calix exte-
rius vel interi⁹ lambatur ⁊ ita humiditas
illa ſumatur vel abſtergatur. precipue ꝓpt
ſcãdalum aſtãtium. Neqꝫ faciliter hoc poſ
ſet fieri quo ad humiditatem q̄ adheret fun
do calicis. ¶ Sic etiam nõ videtur cõueni
ens modus. vt cum digito humiditas illa
abſtergatur. Oportet em̄ digitum poſtea
abluere vel ſugere. ⁊ vtroqꝫ modo ſpecies
corrumperẽtur. ⁊ nõ poſſent peruenire ad
ſtomachum. Cum hoc etiam poſſet occur
rere periculum: ſi videlicꝫ humiditas ſacra
mẽtalis ſubintraret inter vnguem ⁊ cutẽ
digiti: vbi neqꝫ ablui neqꝫ exugi facilit̄ poſ-
ſet. Ex hoc etiam poſſent aſtãtes attediari
et ſcãdalizari ꝓpter multiplicem ĩmiſſionẽ
digiti in calicem. ⁊ alia huiõi. ¶ Cõuenien
tius ergo hoc modo agendum videtur. vt
ſacerdos cum diligentia ⁊ cautela ſic primo
ſumat ſanguinem de calice. vt nihil ampli⁹

quod per labia extrahi poſſit in eo remane at. eleuādo ſurſum. vel erigēdo pedem eius et declinādo concauū ipſius verſus faciem vel inter labia ſumēdo, ⁊ ſic tenendo. donec a fundo calicis tota humiditas q̄ defluere poſſit: defluat ad labium calicis. diligenter tamē cauēdo ne aliquid decidat. Et inde ſumat ꝑ attractionē etiam cum anhelitu. Et poſtq̄ diligēter notauerit. q̄ nihil amplius defluere poſſit. abluat primo calicem. ne aliquid de ſanguine adherēs remaneat in eo. et poſt ſumptionem illius ablutionis. abluat digitos ſuꝑ calicem. vt, ſic ⁊ humiditas calicis ⁊ ſpecies panis ſi aliqd de illa in digitis remāſerit. totaliter abluatur. deinde ſumat. ¶ Non ſit autem nimis parcus in vino circa ablutionem: ſed tm̄ capiat. vt et os ⁊ labia que ſpeciebus ſacramentalibus fuerūt humectata. ſufficiēter ablui poſſint. et vt etiam ꝑ labia ſic abluta. poſſit ablui exterior pars calicis. ſpeciebus ſacramentalibus prius humefacta. ¶ Valde autem cauendum eſt. ne ſacerdos ſit nimis prolixus i di

cto modo agēdi. vt non generet tediū aſtantib⁹. Ne ſit etiam in modo agēdi ſingularis cōtra morem ꝛ cōſuetudi‑nem dioceſis vel religiōis ſue: vt aſtā‑tes nō ſcādalizent de ſua ſingularita‑te: vel de alijs ſacerdotib⁹ qui illam ſin‑gularitatē non obſeruāt: ſuſpicantes eos errare

Dubiū iiij Quid agēdū ſi ſacerdos poſt ſumpti‑onem ſacramēti corporis vel ſanguīs vrgeat ſputo vel tuſſi aut ſcreatiōe.

Sol. Ante ſumptionē ablutionis nullo mō expuēdum eſt vel extuſſiendū aut ex‑ſcreādū: ne ſic ſpecies ſacramētales. ꝛ per cōſequēs ſacramentum eijciatur. ſz ſputum vel qđ vrget ad tuſſim aut exſcreationem: retineat vel trāſgluti‑atur. ¶ Si autem ex nimia violentia hoc fieri nō poſſet. expuatur vel extuſ‑ſiatur vel exſcreet in aliquod vas ap‑tum vel in calicem: ſi aliud haberi non poſſit. vel in panniculū mundū. ꝛ po‑ſtea materia illa ſi non appareant ali‑

que ſpecies ſacramētales in ea: cōbu-
ratur. ⁊ cineres reponātur ī ſacrario.
¶ Verūtamē ſi ſacerdos ante incep
tionem miſſe preſentiat ſe aliqua tali
paſſiōe violēter moleſtari: tuti⁹ eſt vt
a celebratione abſtineat. ¶ Si vo p⁹
ſumptionem debite ablutionis qua ⁊
os ⁊ labia ſint etiam ſufficiēter ablu-
ta: vrgeat aliquo predictorum: quis nō
ſit ampli⁹ periculum: tamē ꝓpter reue
rētiam maiorez ſacramēti. bonū eſt vt
abſtineat quātum pt. quouſqȝ aliū po
tum vel cibum ſumpſerit Si tamen
nimis vrgeatur: eijciat huiōi ſupflui-
tates ad aliquem locum vbi nō cōcul
cetur pedib⁹. vel habeat ſecū pannicu
lū in quē mittat.

v Quid agendū. ſi poſt ſumptionē ſan-
guis patiať ſacerdos vomitū. vel ex i
Dubiū firmitate emittat ꝑ ſeceſſuȝ qđ ſūpſit.
Sol. Sufficiēter patet ex dictis. Si em ibi
non poſſint deprehendi ſpecies ſacra-
mentales panis: ex quo ſpecies vini

iam permixte ſunt aliis humoribꝰ vt
neq possint diſcerni: qꝛ fortaſſis cor-
rupte. inuoluẽda ẽ illa materia ĩ ſtup
pa vel panno. ⁊ cõburenda. ⁊ cineres
reſeruãdi vt ſupra

vi Quid agẽdū: ſi ſacerdos poſt ſumpti
onem ſanguis dephendat venenum
aut animal venenoſum fuiſſe in calice
et illud ſe ſumpſiſſe. an ſcꝫ liceat ei euo
mere.

Sol. Si per vomitum ſperet ſe liberari. ⁊ p̄-
ſertim ſi medicus cõſulat licet ei euo-
mere Hoc tamẽ caute fieri debet in ali
quod vas mũdum. ⁊ ſi alique ſpecies
ſacramẽtales ibi appareãt recolligan
tur. ⁊ in ſacrario reſeruẽtur. reliqua
vero materia cõburatur. ⁊ cineres ſi-
militer reſeruentur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Capitulum Octauū de dubijs que circa debitam formam conſecrationis iſtius ſacramēti occurrūt. duos complectens articulos.

Arti. i. Reſoluēs. xvi. dubia. circa formam cō-ſecrationis panis occurrētia.

i Que ſit ſufficiēs ⁊ debita forma conſecrationis panis.

Sol. Forma eſt iſta: Hoc ē eni corpꝰ meū

ij Utrꝫ hec coniunctio. Enim. ſit de ſubſtātia forme. ⁊ de neceſſitate etiam ꝓferenda.

Dubiū

Sol. Nō eſt de ſubſtātia forme Necꝫ de neceſſitate cōſecratiōis ſacramēti. nō tamen debet ſciēter omitti. Alioquin ſacerdos grauiter peccaret

iij Utrꝫ ſacerdos ſi omiſſis omnibꝰ alijs q̄ in miſſa dici ſolēt. diceret ſolum predicta verba ſuꝑ panem aptum. conſecraret.

Sol. Si ea diceret cum intentione conſecrā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

di:tūc cōſecraret:ſʒ grauiter peccaret
faciēs cōtra ritum ⁊ ordinationem ec
cleſie. Unde in nullo caſu hoc facien-
Dubiū dum eſt.
iiij Utꝝ ſacerdos ꝯſecraret ſi p̄dicta ver
ba vel aliqua eoꝝ mutaret quātuʒ ad
idioma: pferēdo ſcʒ in alio idiomate
Sol. Si ꝑ hoc intēderet iducere hereſim vel
errorē in eccleſiam. ⁊ formā eccīe abij
cere tanq̄ʒ inutilem vel inefficacē. ⁊ ſu
am introducere q̄ſi magis ſufficientē
et efficatiorē. nō cōſecraret: q2 deficeret
in intētione requiſita ad cōſecrādum
¶ Si vō nullū predictoꝝ intēderet:
ſed cōſecrare ſm intētionē eccl'ie: tunc
cōſecraret: ſed grauiter peccaret: ritū
et eccīe inſtitutionē nō obſeruās.
v Utrū ſacerdos ſi addat aliq̄ alia vba
ad p̄dictā formam. cōſecret
Sol. Si ꝑ talem additionē mutet ſignifica-
tio verboꝝ. vel ſenſus orōnis: ita ꝙ di
ſtrahātur a ꝓpria ſignificatiōe vel ſen
ſu: nō fit cōſecratio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Dubiū Si vo maneāt significatio ꝛ sensus fit cōsecratio. Sed scienter sic faciens: grauiter peccat ratiōe qua supra. Si tamē interponerētur multa vba impertinētia per que resolueret cōtinuitas

Dubiū orōnis. nō fieret cōsecratio

vi Utrum sacerdos subtrahens vel diminuens aliquid de predicta forma consecret.

Sol. Si subtrahatur aliquod quattuor verborū que sunt de substātia forme. nō fit consecratio. ¶ Si vero subtrahat vel omittat aliqua syllaba vel littera ex cuius subtractione nō impedit significatio vel sensus. sicut potest cōtingere in vltima syllaba vel littera dictionis: tūc ꝯsecrat. ¶ Diligēter tn̄ cauēdū est ne fiat. ¶ Si aūt formidet ꝙ impedita sit significatio vel sensus: tutius est vt forma a principio repetat.

vij Utrū incōgrue proferēs vba cōsecrationis ex iperitia lingue. vel inaduertētia. vel alio huiōi. cōsecret

Sol. Si ex huiuſmodi incõgruitate nõ impe
diatur ſignificatio verboꝝ. vel ſenſus
forme cõſecrationis capiat. fit cõſecra
tio. ¶ Scieter tamẽ hoc faciẽs graui
ter peccat ratione ſuperiꝰ expreſſa.
viij Utrum ſacerdos faciens tranſpoſi/
tionem verborum conſecrationis :cõ
ſecret.
Sol. Sola trãſpoſitio ꝟboꝝ nõ impedit cõ
ſecrationem: ſed tamẽ fieri non debet
¶ Si autem cum hoc variaretur ſen
ſus: tũc non fieret cõſecratio. vt ſi intẽ
rogatiue diceretur. Eſt hoc corpꝰ me
Dubiũ um ¶ Aduertẽdũ tamẽ circa dictas
variatiões. vbi dictum eſt ꝙ nõ impe
diũt cõſecrationem: hoc veruꝫ eſſe. ni
ſi quis per eas intẽderet inducere he/
reſim vel errorem. prout tactum eſt i
ſolutione. iiij. dubij pcedẽtis
ix Utꝝ ſacerdos faciẽs interuallũ in pla/
tione ꝟboꝝ. cõſecret.
Sol. Si paruũ faciat interualluꝫ. vtputa ſi
ſpuat vel tuſſiat. vel aliud huiõi faci/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

at. nõ impedit̃ conſecratio. ¶ Si vero magnum faciat interuallum. vt ſi poſtq̃ dixit. Hoc eſt: dormiat vel aliud faciat per quod cõtinuitas orationis nõ recolat ſe dixiſſe.

x Quid agẽdum. ſi ſacer'dos non recolat ſe dixiſſe ꝟba cõſecrationis: vel alia q̃ in celebratione huius ſacramenti dici debent.

Sol. Si certus ſit ſe omiſiſſe aliq̃d eorum q̃ ſunt de neceſſitate cõſecrationis reincipere debet a forma conſecrationis. ⁊ cetera ꝑ ordinẽ reiterare. ne mutetur ordo ſacrificij. ¶ Si vero ꝓbabiliter ei ſe cõſtet aliquid omiſiſſe quod non eſt de neceſſitate ſacramẽti vel ꝯſecrationis ꝓcedat vlterius ſine repetione ¶ Si autem nullum iſtoꝝ ſit. ſed ſolum non recolat ſe dixiſſe. nõ debet ex hoc mente ꝑturbari. ſed vlteri⁹ procedere. Nõ em̃ qui multa dixit. ſemper recolit omniũ que dixerat. Et ĩ multum aſſuetis ſepius non deliberatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Ideo minus recolūtur.

xi Utrū ſacerdos p̄ p̄dictā formā poſſit cōſecrare panē abſentem

Sol. Non poteſt. Ex quo enim forma in ſe continet pronomen demonſtratiuū: requiritur preſentia materie conſe-

Dubiū crande.

xij Utrū per p̄dictā formā ſacerdos poſ-ſit cōſecrare panem: in quacūq; quan-titate fuerit.

Sol. Poteſt: ſed nō debet in maiori quātita te cōſecrare. q̄ neceſſariū ſibi videt̄ p̄ cōmunione fidelium.

xiij Utrū ſacerdos v̄ba cōſecrationis p̄fe rēdo. cōſecret oēm panē preſentē in al tari: ſiue ſit extra pixidē vel reſeruacu lū hoſtiarū ſiue intra

Sol. Sacerdos per illa v̄ba nullum panem etiam preſentem cōſecrat: niſi ſup̄ quē fertur intentio eius conſecrādi. ⁊ om nem talē etiam cōſecrat. Unde ⁊ om nis alius panis quē non intēdebat cō ſecrare nō eſt cōſecrat⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

xiiij Utrum ſacerdos apponēs plures hoſti as pro populo cōmunicādo ↄſecrādas et in ipſa platiōe verborum nō dirigēs intētio nē actualiter ad oēs ſz ſolum ad illam quā in manu tenet: oēs cōſecret.

Sol. Si habeat intētionem virtualem ad cō ſecrādum omnes: licet nō habeat actu alem: omnes cōſecrat. De hac intētio ne dictum eſt superius capitulo.ij.arti culo.iij.in ſolutiōe tercij dubij. ¶ Si autem in cōſecratione illius hoſtie quā manu tenet. oēs alias intendat exclu dere: tunc nullā aliam cōſecrat: ſed ſo lum iſtā quā conſecrare intendebat

xv Quid ſi ſacerdos intēdat cōſecrare cē tū hoſtias ſiue particulas: tot hn̄s com municādos. et apposite ſint plures vel pauciores quam centū: utrum facta cōſecra tione: oēs ſunt conſecrate. vel ſolū ali que aut nulle.

Solu. Si expreſſe et diſtincte intendat ſolum centum cōſecrare cum excluſione plu rium et paucorum: tunc nulla cōſecrat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Capitulū .viij.

¶ Si autem habeat intentionem ad cōſecrādum omnes illas numeratas vel in locum cōſecrandarum poſitas licet erratum ſit in numero tamē omnes conſecrātur. ¶ Unde cautum ē vt ſacerdos plures hoſtias cōſecraturus: omnes ſimul ante oculos ponat et intētionem nunq̄ dirigat ad numerum intendēdo tot vel tot cōſecrare. ſʒ ad oēs ibi ſimul poſitas.

Dubiū xvi

Quid ſi multe ſint hoſtie appoſite etiam ſimul. vtputa centum vel plures et ſacerdos intēdat ſolum decem conſecrare ex illis: vtꝝ alique. ⁊ que ſint conſecrate poſt ꝓlationem vboꝝ conſecrationis.

Sol. Si determīate ⁊ deſtinate notet ⁊ diſcernat illas decem quas cōſecrare intendit: tūc illas ſolas cōſecrat. Si vo confuſe ⁊ indiſtincte intēdat cōſecrare decem. illas non notando et diſcernendo: tunc nullam conſecrat

Arti. ij. Reſolucẽs .iij. dubia q̃ incidũt circa formã cõſecrationis vini

i Que ſit ſufficiẽs ꝛ debita forma ꝯſecrationis vini.

Sol. Forma ẽ iſta. Hic ẽ enĩ calix ſanguinis mei noui ꝛ eterni teſtamẽti: myſterium fidei. qui ꝓ vobis ꝛ ꝓ multis effundetur in remiſſionẽ pctoꝝ

Du. ij Vtrꝝ oĩa ṽba ꝑdicta ſint de ſubſtãtia forme. ꝛ nccãrio ꝓferẽda

Sol. Sicut hec ꝯiũctio Enĩ. nõ eſt de ſubſtãtia ꝯſecratiõis panis. Ita nõ ẽ de ſba forme ꝯſecratiõis vini: nõ debet tamẽ ſcienter omitti.

iij Quid ſignificet hec dictio calix. in predicta forma.

Sol. Significat liquorem vel ſanguinẽ in calice. Accipitur em̃ figurate continẽs pro contento.

¶ Pro ſolutione alioꝝ dubiorum que circa ꝑdictam formã occurrere pñt: notanda ſunt eaq̃ circa precedẽtem articulũ de forma cõſecratiõis

panis dicta ſunt Cōſimilia em̄ dubia circa hāc formam cōſecrationis vini occurrē pn̄t. Et pariformes hn̄t etiā ſolutiones

¶ Capitulū Nonū de intētione ac rōne eoꝝ que in miſſa dicūtur. ſex includens articulos.

Arti .i. Premittēs diuiſionē toti⁹ miſſe in ꝑtes ſuas principales.

¶ Tota miſſa diuiditur in quinqꝫ partes.
In Prima premittitur preparatio ad digne ꝑficiēdum ea que agenda ſunt.
In Secūda fit oblatio eoꝝ que ſunt cōſecrāda.
In Tercia fit cōſecratio eoꝝ q̄ ſunt oblata.
In Quarta fit ſumptio eoꝝ q̄ ſunt ꝯſecrata.
In Quinta. redditur gratiarūactio ꝓ ſumptorum perceptione

¶ Prima pars incipit ab Introitu miſſe. ⁊ finitur ante canticū offertorij
Secūda pars incipit a Cātico offertorij ⁊ finitur ante prefationem
Tercia pars incipit a Prefatione. ⁊ finitur an̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

orationem dominicam.
Quarta pars incipit ab oratione dominica. ⁊ finitur añ antipho. poſt cõionem
Quinta pars incipit ab Antipho. que vocatur poſt cõmunio: ⁊ finit in cõcluſione toti⁹ miſſe

Arti. ii. Primã partẽ ſubdiuidẽs. intentionẽ q₃ ac rõnem ſinguloꝝ que in ea dicuntur: exponens

Prima ps ſubdiuiditur in duas particulas. preparatur nempe in Prima affect⁹. quadrupliciter. ſc₃ per Deuotionem. per Humiliationem. per Rectã intentionem. et per Gratie cõſecutionem. Deuotio excitatur per Laudis iubilum. in Introitu.
Humiliatio declaratur per Miſerie gemitum in Kyrieleyſon.
Recta intentio explicatur per Celeſtis glorie cõcentum. in Gloria in excelſis
Gratie conſecutio poſtulatur. per Orationis ſuffragium. in Collecta
In ſcda ꝑpat intellect⁹ duplr ſc₃ Diſpoſitiue. ꝑ doctrinam ꝓphetarũ ⁊ apoſtoloꝝ. in Pro

phetia vel epiſtola. per Vite profectum. in Graduali. per Spiritale gaudiū.ī Alleluia. per Cordialem luctum.in Tractu.
Perfecte:per Euāgelicā lectionē.in Euāgelio Per Katholice fidei ꝓteſtationē. in Symbolo.

Arti.iii. Subdiuidēs ſecundā partē. cum declaratiōe intētionis atq̄ rōnis eoꝝ q̄ dicūtur in ipſa
¶ Secūda ps in tres ꝑticulas ſubdiuiditur. in Prima pmittitur offerentiū cū laude exultatio.in vbis Spiritu humilitatis.
In Secūda exprimit̄ ipſa oblatio.in his vbis. Suſcipe ſancta Ctione ſecreta
In Tercia petitur oblatiōis acceptatio. oratione ſecreta
¶ Et quia iſta exigūt erectionem mētis ad deū Ideo ſingulis premittitur Dominꝰ vobiſcū. Loco cuiꝰcum oratio ſecreta dicēda eſt:predicitur.Orate fratres ꝛc̄.

Arti.iiii. Terciā partē ſubdiuidēs. ꝛ explicās intentionē ac rōem illoꝝ q̄ in ea dicūtur
¶ Tercia pars ſubdiuiditur in quinq̄ ꝑticulas

In Prima p̄mittit̄ ꝑ excitationez populi ad de
uotionē:preꝑatio in qua Primo:ꝯcluſio ora
tionis ſecrete expreſſe ꝓnūciat̄.ibi. Per o.ſe.
Secūdo.a ſacerdote ppl'ſ ſalutat̄ :ibi. Dn̄s vo.
Tercio.populus ad erectionem mentis incita-
tur:ibi. Surſum corda
Quarto: ad gratias agendas exhortatur :ibi.
Gratias agamus.
Quinto. gratiarumactionis debitum demon-
ſtratur.ibi. Vere dignum
In Secunda ſubiungitur deuota chriſti lau-
datio:quo ad eius Diuinitatem.dum cōcinit̄
cum angelis Sanct⁹.ſcūs.
Quo ad ei⁹ Humanitatem.dum cōcinitur cū
pueris Benedictus
Tercia petit̄ ꝯſecrād͛e materie bn̄dictio ⁊ ac-
ceptatio:vbi Primo generalit̄ p̄mittit̄ q̇d pe
tat̄.quātū ad Oblationē que dr̄.ibi. Te igit̄
Quātū ad Offerētes ⁊ eos ꝓ q̇b⁹ offert̄:q̇ꝝ
ſalus poſtulat̄ :ibi. Pro eccle.
Quantum ad eos quorum patrocinium im
ploratur in quorum etiam reuerentiam offer
tur :ibi Cōmu.

Capitulum .ix.

¶ Secūdo ſpecialiter ⁊ expreſſe cōcludit quid p oblationem hoſtie impetrandū poſtuletur. ibi. Hanc igitur

In Quarta peragitur cōſecratio. vbi Primo effectus cōſecratiōis poſtulat. ibi Quā obla.

Secūdo. ipſa conſecratio cōſummatur quātum ad corpus chriſti. ibi Qui pridie.

Et quātū ad ſanguinē chriſti. ibi. Simili mō.

Tercio. rei conſecrate cōmemoratio explicatur. ibi. Unde et memo.

In Quinta exprimitur ꝟtutis conſecrati ſacramenti poſtulatio: vbi Primo premittit quid petatur quo ad gratiam vbi petitur.

Primo acceptari ſacramentū. ibi Supra q.

Secundo dari gratie donū. ibi Supplic.

Premittit quid petat quo ad gloriā. p Mortuis. ibi. Memēto etiam. Quo ad gloriam p viuis. ibi. Nobis quoq.

Secūdo petitio finitur. ⁊ inducitur mediator p quem petita obtinere ſperātur: cum cōcluditur: per chriſtum dominum noſtrum ⁊c

Tercio totus canon concluditur ⁊ omnia circa cōfectionē hui⁹ ſacramenti peracta in chriſtū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

patris filium reducūtur. Et primo ea q̄ ſunt ex parte ſacramenti. ibi. Per quem.
Secūdo. ea que ſunt ex parte perſonaꝝ in ſacramento operātium. ibi Per ipſum

Arti. v. Subdiuidēs quartam partē cum expoſitione intentionis ꝛ rationis ſinguloꝝ que in ipſa dicūtur.

Quarta pars ſubdiuiditur in duas particulas. In Prima p̄ponitur ad ſumptionem ſacramenti p̄paratio. Cōmunis q̄ fit per Orationem cōmunem ſcꝫ dominicam: vbi p̄mitti tur Exhortatio . ibi Orem⁹
Et Preſumptionis excuſatio. ibi. Precep.
Et ponitur Celeſtis panis poſtulatio : ibi. Panem noſtꝝ quotidianum ꝛc̃.
Fit etiam per Deprecationem ſacerdotis priuatam: ibi. Libera nos que.
Et Pacis concupiſcentiam: que a ſacerdote populo optatur: ibi. Pax dn̄i.
Et a populo poſtulatur : ibi. Agn⁹ dei.
In miſſis tamē defunctoꝝ vbi ſacrificium non pro pace preſenti ſed futura requie offertur:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

pax non poſtulatur.

Specialis: que fit ꝑ priuatam orõnem ſacerdo‑tis. vt cum dr. Dñe ieſu chriſti fili dei viui ꝛc. vel aliquam aliam addit. Nam diuerſi diuerſas vel ꝓ ſua deuotione. vel ꝓ locoꝝ cõſuetudine addunt.

In Secunda ſubiũgitur ſacramẽti ſumptio a ſacerdote. qui poſt priuatam orationem ſacramentum ſumit: ad quod debet eſſe diſpoſitus modo ſuperiꝰ capitulo vi. articulo. i. expoſito. Et ab illis quibꝰ per ſacerdotem diſpẽſatur

¶ Cõmuniter etiam ↄſueuerũt celebrãtes poſt ſacramentoꝝ perceptionem quaſdam priua‑tas orões dicere ꝓ gratiarũactione

Ut quidam dicũt. Corpus dñi noſtri ieſu chriſti ꝛc. Quod ore ſumpſimꝰ ꝛc. Quaſdam alias ſpeciales orationes. prout eos deuotio vl' conſuetudo prouocat quod diſcretioni vniuſcuiuſqꝫ relinquitur. Uerũtamẽ melius videtur vt nihil vocaliter ꝓferatur preter ea que in libro miſſali continẽtur. ſcd̃m ꝙ dictum ẽ ſuperius capi. vi. arti. ij. in reſolutione ſecũdi dubij: ne per huiuſmodi verba permiſceãtur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

diſcōtinuentur ⁊ interrumpātur ea que ex inſtitutione vel cōſuetudine eccleſie dicēda et proferēda ſunt. Sed (vt ibidem tactum eſt) ſi quis habeat affectuȝ ad aliqua alia dicenda: dicat in corde per cogitationeȝ ⁊ deuotam meditationem. Sic eñ ⁊ talis permixtio. interruptio. ⁊ diſcōtinuatio vitabitur. ⁊ affectus deſiderio ſuo nō fruſtrabit.

Arti. vi. Quintam partem ſubdiuidēs: intentionēq; ac rationē illorum que in ea dicūtur explanās.

¶ Quinta pars ſubdiuiditur in tres ꝑticulas.

In Prima fit accepti bñficij cōmemoratio. per Antiphonā poſt cōmunionem. que cum quadam leticia canitur

In Scda reddit ꝓ ꝑcepto bñficio grāꝝ actio. per Orationē ſacerdotis q̄ ꝯplenda dicitur.

In Tercia cōcluditur totius miſſe ꝯſummatio Per hec ꝟba Ite miſſa eſt. Vbi chorus vel miniſter grās agēs. Rñdet Deo grās. Vel ꝑ hec ꝟba Bñdicam⁹ dño Vbi chorus vel miſter ℟ Deo grās. Vel ꝑ hec ꝟba Requeſ. i pa. Defunctis requiē optās ℟ Amē

Capitulum Decimum. de ratione et ſignificatione eorum que in miſſa et circa eām agūtur cum breui epilogo et cō=cluſione totius operis duodecim articulos comprehendēs.

Arti. i. Enumerans ea que in miſſa ⁊ circa ipſam aguntur

In miſſa p̄cipue ſolēni atq; circa eā. decē generalia p̄cipaliť occurrūt pagenda.

- i Lotio.
- ij Thurificatio
- iij Altaris oſculatio.
- iiij Sacerdotis ꝯſio ⁊ populi ꝑ eū ſalutatio.
- v Geſtus variatio
- vi Multiplex per cruces ſignatio.
- vij Hoſtie fractio.
- viij Partis hoſtie in calicem miſſio.
- ix Oſculi pacis traditio
- x Vini non conſecrati ſumptio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Arti.ii. Exponens rationem atqꝫ ſignificatio nem primi principalis quod circa miſ ſam et in ipſa occurrit peragendū.

i Tractādum reueren ter ipm ſacramentū: ꝓcioſa cm̄ tractare nō cōſueuerūt homines: niſi manibꝰ prius lotꝭ Vn̄ indecens eſſet. ꝙ ad tam ꝓcioſum ⁊ tā nobile ſacramentum

Lotio Manuū an̄ miſſam: fit

ad tractādum q̇s accide ret maībꝰ que de faci li inq̇nant illotis.

ij Incitandū celebrantē ad deuotionē ⁊ inter nā purificationē. quā intēdere debet

iij Inſinuādū ꝙ oblatu rus hoſtiā lachrymis cōpunctionis lauare debet prius ꝯſciam

iiij Significandū illā in

teriorem mūdificationē Vnū ſacer Diony
ſius dicit. ꝙ extremitatū ablutio. ſignificat
ablutionem etiā a minimis peccatis. Hoc
namqꝫ etiam repreſentabat ablutio ſacer-
dotum in veteri teſtamēto

Añ oblationē vel ꝯſecrationē fit ad ampliorem
reuerentiam ſacris exhibendam cū iam of
ferri ⁊ ꝯſecrari debent

Et ad deuotionē ⁊ puritatem incitandā

Et ad Emundationē a pccīs ſignificandā

Lotio Digitoꝝ in miſſa: fit poſt ſacramēti ſum
ptionem ꝓpter Sacramēti reuerētiam: ne
poſt tāti ſacramenti cōtactum. digitis non
ablutis ſtatim alia nō ſacrata tangantur.

Propt̄ periculi cautelā. vt ſi aliqd de ſpeci
ebus ſacramentalibꝰ remāſerit adherēs di
gitis. per ablutionem tollatur

Propt̄ mūdicie retinentiā Significat em̄
hec ablutio. vt ſacerdos q̄ ꝑ ſacramēti pce-
ptionē preſumit̄ eſſe mūdatꝰ: poſt celebra-
tionē mundiciā retineat. ⁊ a recidiua inqui
natione ſibi caueat

Arti. iiii. Rationē ac ſignificationē ſecūdi prin

cipalis qđ circa miſſam ꝛ ī ea agit̃: declarās

¶ Thurificatio añ miſſam. ꝛ in ea fit ꝓpt̃

i ſacramenti reuerentiā: vt ſcꝫ ꝑ thuris bo-
nū odorem expellatur ſi qđ mali odoris ibi
fuerit qđ horrorem ꝓuocare poſſet

ij Propt̃ Diabolice malignitatis repulſam:
ne videlꝫ ille malignus aliquid cōtra ſacri-
ficium vel celebrātem machinari vel facere
poſſit. Huiuſmodi em̄ fumo omne genꝰ de
moniorum extruditur.

iij Propt̃ Deuotionem ꝛ orōnem celebran
tis ac aſſiſtentium ſignificādam: que per ip
ſos ad deum dirigitur

iiij Propter Effectum gr̄e repſ̄entandū. qua
ſicut bono odore chriſtꝰ repletus fuit

Arti. iiiij. Explicās rōem ꝛ ſignificationē tercij
principalis qđ circa miſſam ꝛ ī ipſa agit̃

Altaris oſculatio ante miſſam ꝛ in ipſa fit ad

i ſacramenti conſecrandi: tractādi ꝛ ſumen
di reuerentiam.

ij Ad Celebrātis amorē erga xp̄m excitādū

iij Ad Dilectionē inter chriſtum ſponſum et
eccleſia in ſponſam repſ̄entandā.

iiij Ad detestabilē iude ꝓditoris oſcu-
lationē ſignificādam: pſertim quo ad
illā oſculationē que fit poſt ſacramēti
eleuationē: cum dr. Ex hac altaris ꝑ-
ticipatione ꝛc:

Arti.iiii. Quarti principalis qđ in miſſa agit:
rōnem ſignificationēq; exponēs
¶ Sacerdotis ad pplm Verſio quī
tuplex: quintuplicem manifeſtationē
chriſti in die reſurrectionis ſue factā:
repreſentat.

¶ Salutatio que fit Septē vicibus
(quinquies videlʒ cum ſe ꝟtit ad po-
pulū. ꝛ bis cū ſe nō vertit: vt cū dicit
in prefatione. Dñs vobiſcū. Et poſt
hoſtie fractionem. Pax dñi ſit ſemꝑ
vobiſcū) ſeptiformem ſpūſſancti gra
tiam ſignificat

Arti.v. Explanās rationē ac ſignificationem
quiti pricipalis quod ī miſſa agitur.
¶ Geſt⁹ pricipalꝰ variatio ē ſextuplex
i Brachiorꝫ extēſio. que ſignat Extēſi
onem brachiorꝫ chriſti in cruce

ij Eleuatio. que ſignat Directionē ora
tionis ad deum.
iij Cōiunctio manuū. q̄ ſignat Coniun
ctionē cordis cū ore: oris cum ope. fi
dei cū operibꝰ charitatis.
iiij Cancellatio manuū. que ſignat. Cru
cifixionē ſiue affectionē chriſti i cruce
v ¶ Digitoꝝ ſcꝫ pollicis cum indice co
pulatio: que fit Propt̄ ſacramēti re
uerētiam ⁊ periculi cautelā: ne ſi aliq̄
particula digitis adheſerit. diſperdat.
Ad ſignificandā copulationē capitis
cum membris. id ē chriſti cū eccleſia
vi ¶ Corpis inclinatio: que fit ad Rep
ſentādum humilitatem ⁊ obedietiam
chriſti ex quibꝰ paſſionē ſuſcepit
que fit ad Incitandū celebrantem ⁊
aſtātes ad humilitatē ⁊ deuotionē.
Arti. vij. Rationem ⁊ ſignificationem decla
rās ſexti pricipalis quod i miſſa agit
¶ Multiplex ſignatio per cruces. fit
ad repreſentādum modū ⁊ ordinē do
minice paſſiōis. ¶ Et q: illa paſſio q̄

buſdam gradib⁹ fuit peracta. Quedam
em̄ paſſiōis ptes crucifixionē pceſſerūt.
et quedā in cruce cōſummate ſunt. Ideo
etiā quedā cruces fiūt ad repſentādum
ea q̄ paſſus ē dn̄s ante crucifixionē: vt il
le q̄ fiūt ante cōſecrationē. Quedā vero
fiunt ad repſentandū ea que in cruce vel
poſt crucem facta ſunt: ſicut ille que fiūt
poſt cōſecrationem.

Percipitur aūt iſta ſignificatio p decē vices.

i Cruce Triplici ſub illis v̄bis. Hec do-
na Hec munera Hec ſancta ſa Ad rep-
ſentādum Traditionē chriſti factam a
deo patre. iuda. iudeis.

ij Cruce Triplici ſub illis v̄bis. Benedi
ctā Aſcriptā Ratam. Ad repſentādu3
Vēditionē pfectā a ſacerdotib⁹. ſcribis
phariſeis. vel venditionis pciū ſc3 tri
ginta denarioꝝ

Ubi additur duplex crux ſub illis v̄bis Corp⁹
Ad repſentandū Iudam venditorem.
Sanguis Ad repſentādum Chriſtum
venditum.

iij Cruce vnica in conſecratione Corpis
iiij ſub illo v̄bo Bn̄dixit. et Sanguis etiā̄
ſub illo verbo Benedixit

Ad rep̄ſentādum Preſignificationem paſſiōis chriſti factā in cena p̱ hui⁹ ſacramenti inſtitutionem ſub ſpecie panis ⁊ ſub ſpecie vini. Vel paſſionem chriſti ī corpe ⁊ in aīa

v Cruce quintuplici ſub illis v̄bis Hoſtiā purā. Hoſtiam ſanctā. Hoſtiam īmaculatā Panē ſanctū. v. et. Calicē ſa. ppe.

Ad repreſentādum quinqꝫ plagas ſiue vulnera quinqꝫ principalia corpis xp̄i

vi Triplici ſub illis verbis Corpus. ⁊ ſanguīs ſump. Cum benedictione.

Ad rep̄ſentandum Corporis chriſti extenſionem Sanguīs effuſionem Paſſionis fructum.

vij Triplici ſub illis verbis. Sanctificas. Viuificas. Benedicis.

Ad rep̄ſentādum triplicē chriſti orōem in cruce. ſcꝫ ꝑ Perſecutorib⁹. ꝑ Liberatione a morte. ⁊ ꝑ Adeptiōe glorie

Capitulū. x.

viij Cruce Triplici ſub illis ꝟbis. Per ipſum. Et cum ipſo. Et in ipſo.
Ad repſentādum tres horas quib⁹ chriſtus pepēdit in cruce: quia ab hora ſexta vſqȝ ad nonam.

ix Duplici ſub illis ꝟbis. Deo patri omnipotēti. In vnitate ſpūſſancti. Ad repreſentadum ſeparationē aīe a corpe.

x Triplici ſub illis ꝟbis. Pax dn̄i. ſit ſp vobiſcum. Ad repſentandum chriſti reſurrectionem tercia die factā.

Arti. viii. Expones rationem ac ſignificationem ſeptimi principalis
Hoſtie fractio fit ad obſeruandū formā quam chriſt⁹ circa cōfectionem huius ſacramēti tenuit. Ipſe em̄ panē fregit. Ad repſentandum Paſſionem chriſti: in qua corpus ei⁹ vulnerationibus fractum ſiue diuiſum fuit. Ad diſtinctionē corpis chriſti myſtici ſcd̄m diuerſos ſtatus eius.

Arti. ix. Rationē ⁊ ſignificationē octaui principalis declarans

Circa miſſionē ptis hoſtie in calicem ad uertendū: q hoſtia frāgitur primo in duas medietates. ad deſignādum duplicē ſtatuz predeſtinatoꝝ. ſcz eoꝝ qui ſunt in etn̄a gloria. et ī tpali miſeria.

Iſta nāqꝫ medietas que ex manu dextra ſuper patenā indiuiſa collocatur. ſignificat p̄deſtinatos qui iā adepti ſunt beatitudinē: que per dextram intelligitur.

Alia vo medietas que ī ſiniſtra retinet diuiditur ī duas ptes quaꝝ Vna medietati ſup patenā ꝯiūgit. ⁊ ſcat illos duos q̄ ſunt in purgatorio. qui q̄dē licet beatitudine nōdum habeāt: ſunt tn̄ certi de ea

Quaꝝ altera q̄ poſt hāc diuiſionē ī dextra tenet mittitur ī calicem. ⁊ ſignat p̄deſtinatos adhuc in hoc ſcl'o viuētes: qui q̄uis de beatitudīe habēda certi nō ſint. illā tn̄ vtute paſſiōis ⁊ ſanguīs chriſti ꝯſequētur: licꝫ p multas tribulatōes. q̄ p calicē ſignificant

Arti. x. Aſſignans rōnem ⁊ ſignificationē noni principalis

Poſtqꝫ ſacerdos dixit Agn⁹ dei ⁊ c̄. oſcu-

latur libꝛ vel altare vel aliud ſm ꝯſuetudi
nē loci. Et deinde miniſtꝛ vel imaginē vel
tabulā p eundē ſibi porrectā que vlteri⁹ ex
hibet aſtātib⁹ oſculāda. ¶ Primo iō. vt ce
lebrās nō ſolum cū deo pacē: ſed ⁊ cū ꝓxio
ſe hre ꝓteſtet. ¶ Scdo iō: vt alij oſculātes
ꝓfiteātur ſe eſſe cōiunctos in vnitate fidei:
per chriſtū in ara crucis īmolatū

Arti. xi. Rationē ac ſignificationē decimi prin-
cipalis expones.

Poſt cōmunionē ⁊ calicis ac digitoꝝ cum
vino ablutionē: ſumit illud vinū. Primo
iō: vt reliqe ſpecieꝝ ſacramētaliū ſi q in ore
remāſerint cū illo trāſglutiant. Scdo: vt
p hoc ſignificet ꝙ ſacerdos deinceps mane
re debeat mūdus. ⁊ ſeruare ſaporē ac odorē
vini. Cōpunctionis ⁊ triſticie. in Corde.
Gratiarūactionis ⁊ leticie. in Ore
Recte cōuerſatōis ⁊ iuſticie. ī Uita ⁊ ope

Arti. xii. Superi⁹ determiata breuit epilogās.
et hoc opus cōcludens.

¶ Ea q circa officiū miſſe quo ad miniſtrū
celebrādi locū. temp⁹. ac cetera ī ſummario

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

hui⁹ opis annotata. dubitationē ingerē pñt. ſub cōpendio ſufficiēter reſoluta putam⁹ Nā ſi aliq̄ alia occurrāt: ex his q̄ diffinita ſūt diligēter cōſi deratis. de facili ſolui pñt ¶ Sollicite pterea cu ret ille p cui⁹ negligentiā defect⁹ aut error aliq̄s cōmiſſus fuerit: vt debitā ſup illo pñiam agat ¶ Et qr iuxta ſacroꝝ canonū ꝯſtitutiones q̄dā defect⁹ ſpecialē exigūt ſatiſfactionē: tutū eſt vt ī caſib⁹ difficilib⁹ plat⁹ ſupior ꝯſulat. cui tales ſūt reſeruādi. ¶ Nō liceat deniq̄ lectorē. doctores diuerſos circa quedā in ſupiorib⁹ determīata nō vniformit̄ ſȝ ſepius cōtrarie ſentire: vñ fieri non potuit vt ſinguloꝝ ſentētias imitaremur. Sed hoc nob̄ ſuffeciſſe videt̄: vt oī affctū ad opinātes ſecluſo: id qd nobis veri⁹ aut magis cōgruū vel tuti⁹ viſum ē diffiniuerim⁹: ad gloriā Jeſu chri. q̄ cū pře ⁊ ſpūſcō viuit ⁊ regnat ī ſcl'a ſcl'oꝝ Amē.

¶ Reſolutorij dubioꝝ circa celebratio nē miſſe occurrentiū: per Richardū paſ toredt Dauētrie impſſi. ad laudē dei Fi nis. Anno dñi. M. cccc. xciij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 F 2